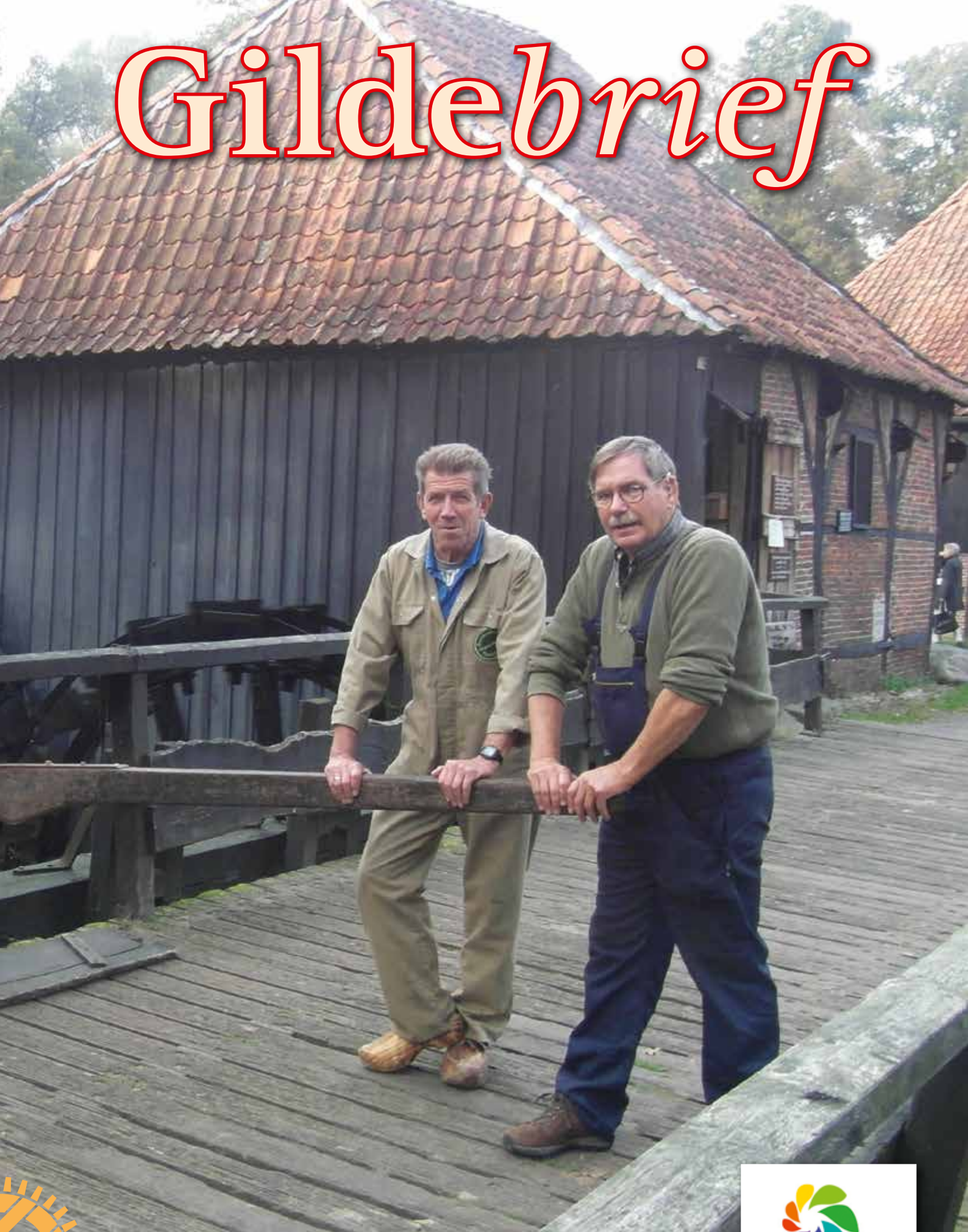

Gildebrief

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

34e jaargang no. 1 maart 2015

Nationale Inventaris
Immaterieel Cultureel
Erfgoed Nederland

COLOFON

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en versijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.300 stuks in de maanden maart, juni, september en december.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk een Verenigingskarakter hebben.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de penningmeester.

Bestuur van Het GVM

Voorzitter: T.V. (Theun) Vellinga,
Venkel 21, 8252 CH Dronten, tel. 0321-317465
voorzitter@vrijwilligmolenaars.nl

Secretaris: Bas de Deugd
Dirk Karstraat 47, 4143 AX Leerdam, tel. 0345-630112
secretaris@vrijwilligmolenaars.nl

Penningmeester en verzekeringen:
Karel Ouedag, Dillegaarde 5, 2803 RD Gouda
tel. 06-53130068
penningmeester@vrijwilligmolenaars.nl

Afdelingscoördinator: Ingrid Friesema
Johannes Wierlaan 20, 3734 XC Den Dolder,
tel. 030-2619928
afdelingscoördinator@vrijwilligmolenaars.nl
Contacten afdelingen, regio en bliksemafleider.

Coördinator opleidingen: Mark Dwarswaard
Stadhuisplein 237, 5461 KR Veghel, tel. 06-83218118
opleidingscoördinator@vrijwilligmolenaars.nl

Communicatie, social media, algemene zaken en website:
Tom Kreuning
Molenkade 8, 1829 HZ Oudorp (NH), tel. 06-43085173
communicatie@vrijwilligmolenaars.nl
webmaster@Vrijwilligmolenaars.nl

Algemene zaken en molengidsen:
Drewe Schouten
Borgweg 72, 9804 RT Noorhorn, tel. 0651539129
dreweschouten@gmail.com

Ledenadministratie:
Fr. (Frans) Tullemans,
Vasco da Gamastraat 4, 5665 GL Geldrop, tel. 040-2863023
ledenadministratie@Vrijwilligmolenaars.nl

Coördinator Examens
P.J.M. (John) Houben
Korhoenderveld 89, 5431 HC Cuijk, tel. 0485-320994
examencoördinator@vrijwilligmolenaars.nl

Coördinator Arbo en Veiligheid
Erik Kateman
Donaudal 33, 7007 HC Doetinchem, tel. 06-29017071
veiligheid@vrijwilligmolenaars.nl

Bliksemafleidercontrole
Coördinator L.J. (Leo) Tiggelman,
Livius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848,
b.g.g. 0343-575684
bliksemafleidercontrole@vrijwilligmolenaars.nl

Gildeverzendingen
H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligmolenaars.nl

Vertrouwenspersoon
H.P.A. van Erve (zie Gildeverzendingen)
A. (Ada) Meurs Telemanstraat 60, 8031 KL Zwolle,
tel. 038-4225533

Steunpunt Molenbotoop
De Hollandsche Molen, Mark Ravestloot
(email adres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel. 020-6238703

Rekeningnummers
IBAN NL40 TRIO 0198 54 28 95 (algemeen)
IBAN NL56 TRIO 0198 55 85 70 (Gildeverzendingen)
BIC TRIONL2U

Kon. Bibliotheek: ISSN 1381-9151

In dit nummer:

maart 2015

Nummer 1	3
Jaarverslag over 2014	4
Uitnodiging Algemene Ledenvergadering	7
Succesvolle bijeenkomst Opleiding Watermolenaar	8
Speciaal congres ambitieus project De Hollandsche Molen	10
Molenacademie	11
Column	11
De Vang	12
1 miljoen euro voor de Hollandsche Molen	15
Molenkettingen, reacties	16
10 jaar De Windlust en De Korenaer	19
Jaarverslag 2014 Bliksemafleidercontrole	20
Opening zorgbakkerij De Molenwiek	24
Nationale Molendag 2015	26
Verenigingsnieuws, regioberichten	28
In de rouw	31
Word Molenaar	31

Redactie Gildebrief

Hoofdredacteur: Tom Kreuning
Redactieadres: Molenkade 8 1829 HZ Oudorp (NH)
Tel: 06-4308 5173
Redactie@vrijwilligmolenaars.nl

Eindredacteur: Mark Dwarswaard
Tekstredacteur: Barend Zinkweg

Deze Gildebrief is mede tot stand gekomen dankzij medewerking van onze regiocorrespondenten:
Zuid: Jo Meessen
Zuid-Holland: Jaap ten Broek

Voor de regio's Noord, Oost, Noordwest en Zeeland zijn wij nog op zoek naar regiocorrespondenten. U kunt zich hiervoor aanmelden bij de hoofdredacteur.

Vormgeving

Studio De Bunschoter

Druk

Drukkerij de Bunschoter, www.bunschoter.nl

Kopij en mededelingen

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **juninummer** van 2015 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 mei 2015**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie.
Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligmolenaars.nl.

Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

Nummer 1

Zoals gebruikelijk treft u in dit nummer de uitnodiging van de Algemene Ledenvergadering aan, alsmede het jaarverslag.

Voor de geïnteresseerden is het financieel jaarverslag te vinden op onze website www.vrijwilligemolenaars.nl.

Daar zijn ook de nieuwe maalstaten te vinden voor de leerling molenaars; een aparte voor op de eigen instructiemolen, een aparte voor de lessen op een andere molen (voor de 30 uur) en een voor de theorielessen, resp. L2a, L2b en L2c.

Ook heeft Leo Tiggelman weer een jaarverslag geschreven over de bliksemaf-leidercontroles.

Het artikel over kettingen, in de vorige Gildebrief, heeft een aantal reacties opgeroepen. Alle leden van de vereniging hebben het recht in de Gildebrief artikelen te plaatsen, hun mening te uiten en kanttekeningen bij het beleid van de vereniging te plaatsen.

Voor deze keer heeft L.E. Raar een artikel geschreven over de vang.

Er is weer een vacature en er staan weer een aantal molendagen op stapel.

Wij wensen u veel plezier met deze Gildebrief.

De redactie

Niet vergeten:

**Algemene
Ledenvergadering
van
Het Gilde van Vrij-
willige Molenaars**

Za. 4 april 2015

**Zie ook pag. 25 van
dit nummer!**

Kettingen

Naar aanleiding van het artikel over de kettingen in de vorige Gildebrief (december 2014) zijn enkele reacties binnengekomen. Deze zijn in deze Gildebrief opgenomen.

Kijk vanaf pagina 16 voor deze reacties.

Heb je zelf ook een reactie op een artikel?

Schroom niet en stuur dit naar redactie@vrijwilligemolenaars.nl

en bij voldoende geschiktheid en ruimte zal dit worden geplaatst.

Kijk voor het laatste nieuws omtrent de Algemene Ledenvergadering, maar ook voor andere Gildezaken op onze website: www.vrijwilligemolenaars.nl

Het Boventafelement

Jaarverslag over 2014

Algemeen

Op 31 december 2014 heeft het Gilde 2236 leden. Deze leden zijn verdeeld in 1316 geslaagde molenaars, 803 molenaars in opleiding en 117 leden in de andere categorieën.

39 leden waren aanwezig op de Algemene Ledenvergadering van 5 april in Bleskensgraaf. Op deze ledenvergadering hebben wij afscheid genomen van Reinier den Uijl en Jan Chris Wagenaar als bestuurslid. Karel Ouendag en Drewe Schouten hebben vanaf deze dag hun plaatsen binnen het bestuur ingenomen.

De molenaarsdag was dit jaar ook op 5 april en in Bleskensgraaf. De lezingen en de molenmarkt waren centraal in het dorps huis. Om genoeg molens te kunnen bezoeken waren deze dag veel molens van de SIMAV geopend en de molens van de Kinderdijk waren gratis te bezoeken.

Financiën

De inkomsten van de vereniging daalden ten opzichte van het voorgaande jaar met 1 %. Dat komt vooral door een daling van 11 % in de aanmelding van nieuwe leerlingen.

Er vielen gelukkig ook weinig leerlingen af. Voor het eerst in vier jaar overtrof het aantal geslaagden het aantal afvallers. De nieuwe "lichting" leerlingen is de jongste sinds jaren. De helft is jonger dan 45 jaar. Het Gilde verjongt daarmee niet, want alle zittende leden zijn weer een jaartje ouder geworden.

De uitgaven daalden met € 9.364 tot € 95.887. Bij veel landelijke activiteiten was de vaart er en beetje uit. De verzekering kende een gunstig schadeverloop. De verzekeringsgraad daalt licht.

De staat van inkomsten en uitgaven 2014 toont een voordelig saldo van € 14.823. Voorgesteld wordt dit saldo toe te voegen aan de algemene reserve. Dit voorstel is in de jaarrekening verwerkt.

Ledenadministratie

De ledenadministratie is sinds 2005 in handen van Frans Tullemans.

In 2014 is het ledenaantal gegroeid van 2153 op 1 januari tot 2236 op 31 december, een toename dus van 83.

In 2014 werden 179 aanmeldingen verwerkt en werden 115 leden uitgeschreven, waarvan 41 wegens het niet betalen van de contributie.

Opleidingen en Opleidingsraad

Herziening handboek

De herziening van het handboek (voorheen de "basis cursus") heeft na genoeg stil gelegen. Het hoofdbestuur is inmiddels in gesprek met leden die de coördinatie willen oppakken en dat ziet er veel belovend uit.

Ondersteuning instructeurs

Na veel werkzaamheden in 2013 en in 2014 is het werk van de Werkgroep Instructeurs beëindigd na de opleidingsraad in mei. De werkgroep

Ledenbestand GVM		2014	+/-	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Geslaagde leden	windmolen	1255	+54	1201	1163	1123	1102	1047	1017	997
	watermolen	61	+3	58	54	48	47	45	42	37
Leden in opleiding	windmolen	750	+3	747	749	778	795	759	764	746
	watermolen	53	+1	52	51	52	47	42	47	51
Donateurs		35	+2	33	33	42	42	41	38	37
Speciale donateurs		58	-5	63	69	82	83	78	77	81
Instructeur-vakmol.		15	-1	16	18	19	18	21	20	22
Buitengewone leden		31	-	31	31	31	31	31	34	34
Ereleden		7	+1	6	6	6	7	7	7	7

heeft het bestuur geadviseerd om meer duidelijkheid te creëren rondom de verschillen tussen stagemolenaars en instructeurs. Daarnaast adviseert de werkgroep om verdiepingsbijeenkomsten voor instructeurs te organiseren. Dit advies wordt door het bestuur verder uitgewerkt in een nieuw te vormen werkgroep.

Opleiding Watermolenaars

Na een flinke tijd van voorbereiding en aanpassingen is het vernieuwde handboek voor de Opleiding Watermolenaar eindelijk uitgegeven op de eerste instructeursvergadering van de watermolenaars in oktober. De leesbaarheid is goed geworden. De werkgroep probeert de samenwerking tussen de instructeurs te vergroten.

In 2014 is ook nog gekeken naar de mogelijkheid om vrijstellingen te bepalen voor windmolenaars die de opleiding tot watermolenaar willen gaan volgen. Dit idee is door het hoofdbestuur goed bevonden en zal verder uitgewerkt worden.

Herziening Examenisen

Vijf jaar na de invoering zijn de examenisen geëvalueerd. Namens de Examencommissie van De Hollandsche Molen is eind 2014 hiervoor Hub van Erve aangesteld. Naast Hub hebben namens de Examencommissie ook Dirk-Jan Abelskamp (wind) en Jan Wieffer (wind en water) zitting in de werkgroep. Namens Het Gilde zitten Patrick van Kessel (wind) en Mark Dwarswaard (wind en water) bij deze werkgroep. De werkgroep is voortvarend te werk gegaan en is voor wat betreft de wind nagenoeg gereed; het concept voorstel is reeds voorgelegd aan de Toelatingsvergadering van de Examencommissie van De Hollandsche Molen. Ook de Doelstellingen van de watermolenopleiding, waarin de examenisen zijn gevat zijn al voor een groot deel herzien en hervormd in de manier zoals de examenisen voor windmolens vormgegeven zijn. Omdat dit grotere wijzigingen zijn heeft dit wat meer tijd nodig, maar verwacht wordt dat ze voor de toelatingsvergadering voor de najaarsexamens van de Examencommissie in juli concept gereed zullen zijn.

Communicatie en PR

In 2014 is in het bestuur het communicatieplan gepresenteerd. Het Gilde werd tijdens de opening van Nationale Molendag in de Schermer vertegenwoordigd door Tom Kreuning. Hij overhandigde de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap, Jet Bussemaker, een USB card met daarop de lesstof om molenaar te worden.

De samenwerking met De Hollandsche Molen verliep op verschillende vlakken uitstekend.

Zo wordt er samengewerkt aan het project Molentoeekomst. De sociale media en websites worden volledig ingezet als een bericht snel het land in moet. Dit laatste was het geval om de dag van nationale rouw aan te kondigen. Veel molenaars hebben hun molen in de rouw gezet naar aanleiding van de ramp met de MH 17. Beelden van molens in de rouwstand gingen de hele wereld over.

Om de zichtbaarheid en de naamsbekendheid te verhogen zijn er drie banners aangeschaft en is er een kledinglijn gestart die in 2015 wordt uitgerold.

De Facebookpagina van het Gilde heeft meer dan 300 volgers en elke dag komen er meer bij. De website wordt goed bezocht. In 2014 is onze website 14597 keer bezocht.

Gildebrief

De Gildebrief is weer 4 keer uitgegeven. Het redacteurschap is gesplitst

in een hoofdredacteur en een eindredacteur. Tom Kreuning (bestuurslid communicatie) is hoofdredacteur geworden en Mark is eindredacteur geworden. Barend Zinkweg is tekstredacteur en de redactie krijgt hulp van een aantal correspondenten in het land.

Er zijn goede geluiden gehoord in het veld, al blijft het de vraag hoeveel leden nu werkelijk de Gildebrief lezen.

Ook een blijvend probleem is het vullen van het blad. Het hoofdbestuur probeert via "Het boventafelement" zoveel mogelijk bestuurszaken aan de leden kenbaar te maken. Hierin vinden onder meer de verslagen van de Opleidingsraad en de Veiligheidsdag hun plaats.

De Evert Smit Biotopprijs

Op de Ledenvergadering is de Evert Smit Biotopprijs van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars ter sprake gekomen. De leden waren duidelijk: Het Gilde moet zeker doorgaan, vooral vanwege het positieve karakter van de prijs. In samenwerking met De Hollandsche Molen gaat Het Gilde door met de uitreiking van de prijs.

Voor 2014 ontving het hoofdbestuur van Het Gilde vier kandidaten. Uiteindelijk heeft het hoofdbestuur hieruit de winnaar gekozen. Dat is Hans de Mars geworden. Hans heeft onderzoek verricht naar de Watermolenlandschappen van enkele Limburgse watermolens. Hij heeft daarmee een belangrijke bijdrage geleverd aan de kennis van de biotop voor watermolens.

Veiligheid

Op 4 oktober 2014 is de derde Veiligheidsdag georganiseerd voor de Veiligheidscoaches van Het Gilde. De nadruk lag op het uitwisselen van praktijkervaringen en het delen van kennis over Arbo- en veiligheidszaken. Belangrijke onderwerpen waren de incidentenregistratie, de Molen RIE, de keuring van steenkranen en werken op hoogte (het gevluucht). Naast drie bestuursleden van Het Gilde was ook een vertegenwoordiger van De Hollandsche Molen aanwezig.

Veiligheidsraad

Zowel bij de Veiligheidsdag met de Veiligheidscoaches als de Veiligheidsraad (samenwerking tussen Het Gilde en De Hollandsche Molen, Het Gild Fryske Mounders en het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde, met Hay Jansen als onafhankelijk veiligheidkundige) is duidelijk dat de Incidentenregistratie nog niet voldoende werkt. Mogelijk ligt dit mede aan het feit dat er nog weinig over gepubliceerd was in de diverse bladen. Het gaat er vooral om dat we kunnen leren van incidenten. Die met slechte afloop, maar zeker ook die, waarbij het (nog maar net) goed afliep! De incidentenregistratie staat op onze website.

Molengidsen

Het onderdeel Molengidsen heeft in 2014 de nodige stappen gemaakt onder leiding van Drewe Schouten. Op dit moment wordt in de afdelingen Groningen, Zuid-Holland en Zuid Limburg een opleiding Molengids verzorgd. Het Gilde wil deze opleiding Molenaarsgids uitrollen naar andere afdelingen. Het Gilde heeft samen met het Groninger Molenhuis de voorkeur uitgesproken dat het hierbij het zg. Groninger Molen model wordt gebruikt.

Het is de bedoeling om naast de molenaar(s), als dat nodig is, iemand op de molen te hebben die voldoende kennis van de molen en haar onderdelen heeft, maar vooral in staat is goed met bezoekers en andere belangstellenden te communiceren. Het is de bedoeling dat allereerst de potentiële cursusleiders worden opgeleid. Zij zullen moeten zorgen dat de kwaliteit van de opleiding tot molengids wordt gewaarborgd.

Belangenbehartiging

Een onderdeel van de visie van het GVM is dat belangenbehartiging op groepsniveau verder uitgewerkt moet worden en dat de resultaten/informatie beschikbaar moet(en) komen. Dit werd tijdens de ALV 2014 gedeeld door de aanwezigen. Een klein werkgroepje heeft het afgelopen jaar informatie verzameld over communicatie, tips hoe om te gaan met elkaar/moleneigenaars en overige informatie van (mogelijk) belang voor vrijwilligers. Deze informatie zal via de GVM-website beschikbaar komen. De volgende stap is het verzamelen van onderwerpen die in een molenaarscontract opgenomen zouden moeten worden.

Bliksemafleidercontrole

Onze dienst Bliksemafleidercontrole is het afgelopen jaar druk geweest met het onderzoek van de bliksembeveiliging van een record aantal molens. Dat stond al sinds 1990 op 63 controles maar dat is in 2014 eindelijk gesneuveld en met 10 controles overtroffen. De samenstelling van onze controleurs is dit jaar ongewijzigd gebleven, met dien verstande dat onze controleur Ton van der Heiden, die zes jaar lang de regio's Zuid-Holland en de Betuwe heeft bediend, om fysieke redenen met pijn in het hart zijn job aan het einde van 2014 heeft moeten neerleggen. In september heeft onze coördinator, op uitnodiging van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de bliksembeveiliging voor het voetlicht gebracht op een bijeenkomst van het Molenplatform.

*Bas de Deugd
Leerdam, januari 2015*

Het bestuur van het Gilde van Vrijwillige Molenaars is, in verband met een herverdeling van de taken, op zoek naar een:

Bestuurslid communicatie, PR en algemene zaken

- Verantwoordelijk voor de website van het GVM.
- Verantwoordelijk voor het communicatiebeleid en PR van het Gilde: folders, posters, persberichten, website en nieuwe media om te zorgen dat het GVM meer zichtbaar wordt dan tot nu toe het geval is. Dit in overleg cq samenspraak met de secretaris.
- Ondersteuning van afdelingen als het communicatie betreft.

Kandidaten kunnen zich melden bij de voorzitter Theun Vellinga: voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl

De redactie van de Gildebrief is in verband met een herverdeling van de taken op zoek naar een

Hoofdredacteur Gildebrief

- De hoofdredacteur werkt nauw samen met de eindredacteur, de tekstredacteur en de correspondenten in het land.
- Heeft contact met de adverteerders.
- Is de spin in het web van elke uitgave van de Gildebrief.

Kandidaten kunnen zich melden bij de huidige hoofdredacteur Tom Kreuning: redactie@vrijwilligemolenaars.nl

Zeilmakerij van Neerven bv

**MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD**

**Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS
Tel. 0412-624028
Fax. 0412-627973**

info@zeilmakerijvanneerven.nl

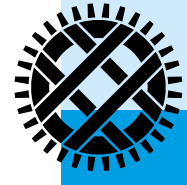
**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

MOLENSTEENMAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen als ook blauwe basaltlava maalstenen. Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model) demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en huishoudmolens. Zeer snel en vakkundig scherpen van uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:
Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57
GSM 0653667686
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Uitnodiging

voor de ledenvergadering 2015 van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

Aan leden en donateurs van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Hierbij nodigen wij u uit voor de Algemene Ledenvergadering 2015 van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, die op zaterdag 4 april a.s. gehouden wordt in het Stoomgemaal "Hertog Reijnout" in de Arkemheerpolder bij Nijkerk, Zeedijk 6, 3861 MD Nijkerk.

Aanvang 10:00 uur.

1. Opening
2. Bestuursmededelingen:
3. Vaststellen verslag ledenvergadering 2014
4. Jaarverslag Gilde 2014
5. Bestuurswisseling
6. Financieel verslag 2014 en begroting 2015
7. Besluiten over formele stukken:
 - Bijlagen bij Huishoudelijk Reglement: jongeren, klachtenprocedure
 - Handboek afdelingsbesturen
 - Leeftijdseisen bij examens
8. Voortgang Meerjarenvisie
 - Belangenbehartiging
9. Molentoeekomst
10. Voorstel om het eerste jaar WA plus verzekering op te nemen in het entreepakket
11. Uitreiking Biotoopprijs
12. Rondvraag
13. Sluiting

Alle vergaderstukken staan op de website!

Lunch kan op eigen kosten (ongeveer 15 euro p.p.) door het stoomgemaal worden verzorgd.

Opgeven bij de secretaris, uiterlijk 2 april.

Mail naar secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Er is geen openbaar vervoer vanaf NS station Nijkerk naar het stoomgemaal. Voor vervoer vanaf NS station Nijkerk, stuur een mail naar secretaris@vrijwilligemolenaars.nl. Het stoomgemaal wordt na de lunch op stoom gebracht en is te bezichtigen.

Toelichting bij de agenda:

Bestuurswisseling:

De secretaris van het bestuur, Bas de Deugd, heeft aangegeven zijn werkzaamheden te willen beëindigen. De vacature van secretaris wordt opgevuld door Tom Kreuning. Er is een vacature voor een bestuurslid communicatie en PR. Kandidaten kunnen zich melden bij de voorzitter.

Besluiten over formele stukken:

Er zijn nog twee bijlagen bij het huishoudelijk reglement die voorlopig zijn goedgekeurd in 2014 en die uitgewerkt worden. Het gaat om de klachtenprocedure en de toegestane werkzaamheden voor jeugdleden. Beide bijlagen en een voorstel voor goedkeuring staan binnenkort op de website.

Er is een voorstel om de leeftijdseis voor het examen van molenaar aan te passen. Dat is nu 18 jaar bij het toelatingsexamen. Het voorstel komt binnenkort op de website.

Het handboek afdelingsbesturen heeft een aantal kleine aanpassingen ondergaan. Een nieuwe versie en een voorstel voor goedkeuring komen binnenkort op de website.

Voortgang meerjarenvisie:

De ledenvergadering wordt bijgepraat over de stand van zaken. Belangenbehartiging is één van de onderwerpen.

N.B. Voor iedere deelnemer aan de vergadering is er een unieke Gildevlag.

Succesvolle bijeenkomst Opleiding Watermolenaar

Op 21 november 2014 kwamen ongeveer 20 instructeurs op watermolens, bestuursleden van afdelingen met watermolens en de werkgroep Opleiding Watermolenaar bijeen in het Bezoekerscentrum Sonsbeek naast de Witte Watermolen. Ans Roefs was hier de gastvrouw.

Deze bijeenkomst was bedoeld om:

- de vernieuwde lesmappen van de Opleiding Watermolenaar te presenteren en mee te geven aan de aanwezige instructeurs
- inzicht te geven in fase 2 van de Herziening Opleiding Watermolenaar. In die fase worden de lesstof en de exameneisen meer ingrijpend herzien.
- mogelijkheden te zoeken voor meer samenwerking tussen instructeurs op watermolens en hun afdelingsbesturen.

Allereerst werd een klein overzicht gegeven van de geschiedenis van de Opleiding Watermolenaar en de veranderingen daarin, maar ook de veranderingen in de opleiding tot windmolenaar.

De oude lesmap dateert al weer van 1997. Ondertussen is de Basis cursus Opleiding Vrijwillige Molenaar sterk uitgebreid. Er zijn nieuwe exameneisen voor de windmolenaar ingevoerd en er zijn lesbrieven gemaakt. Naast molenkenner en molenliefhebber wordt de vrijwillige molenaar op alle molens steeds meer de ambassadeur van de molen. Er waren voldoende redenen om de cursus tot watermolenaar te gaan aanpassen en we doen dat in 2 stappen:

Fase 1

De oude fotokopieën zijn vervangen door betere afdrucken. Het bedrijfsmatig malen is er uit gehaald. Er zijn enkele nieuwe onderdelen aan de lesstof toegevoegd, zoals de watermolenbiotoop en de waterhoutzager in Singraven. Dubbele onderdelen zijn eruit gehaald.

Fase 2

De exameneisen voor watermolenaar worden

aangepast. Deze werkgroep is samen met de windmolenaars ondertussen al begonnen. De lesstof wordt grondig herzien, aangepast en uitgebreid. De modules, de basis voor het werkstuk, worden aangepast aan de nieuwe lesstof en exameneisen. Hierbij wordt ook gekeken naar de relatie met de nieuwe lesbrieven voor de windmolenaar.

Begonnen in 2012 is het presenteren van de nieuwe lesmap de afsluiting van fase 1. De werkgroep gaat nu verder met fase 2. Zoveel mogelijk wordt hier aansluiting gezocht bij het Handboek Vrijwillige Molenaar (nu vooral voor windmolens), de bekende blauwe en nu grijs-witte mappen.

Na het uitreiken van de mappen ontstond een levendige discussie over (vooral) de volgende onderwerpen:

- het verplichte werkstuk
 - zijn de nieuwe vragen over de biotoop niet te uitgebreid?
 - wat te doen met geslaagde windmolenaars die het watermolenexamen willen doen?
- Er is al met al genoeg stof voor de werkgroep Opleiding Watermolenaar om in de tweede fase rekening mee te houden en weer een stap te zetten naar een betere, onderlinge samenwerking en bekendheid.

Samenstelling van de werkgroep Opleiding Watermolenaar: Ans Roefs, Mark Dwarswaard, Jo Meessen, Gerrit Olink en Jan Wieffer.

Eventuele reacties kan je sturen naar jan@wieffer.nl.

Jan Wieffer

Vacature:

gediplomeerd molenaar

Wegens uitbreiding van de openingstijden zoeken wij voor de Witte Watermolen in Arnhem uitbreiding van ons team. De Witte Watermolen ligt aan de St. Jansbeek die door het prachtige stadspark Sonsbeek loopt.

De molen maakt deel uit van "De Molenplaats" waarin een bezoekerscentrum en de molen zijn verenigd. Het is een vrijwilligersorganisatie met ca. 120 vrijwilligers, waarvan er ca. 20 actief zijn in de molen.

De molen is volop in bedrijf en er worden zowel gangbare- als biologische producten gemalen/verwerkt. Deze producten zijn in de eigen winkel te koop maar worden ook aan externe klanten geleverd. Daarnaast wordt er in april een uitgiftepunt gerealiseerd voor pannenkoeken, poffertjes en wafels natuurlijk van "eigen deeg".

Natuurlijk worden er ook bezoekers ontvangen en rondgeleid, naast het geven van "molenlessen" aan basisschool leerlingen en het project "Water en techniek" i.s.m. Het Nederlands Watermuseum.

Op dit moment is de molen 4 dagen in de week geopend, vanaf april zal de molen ook in het weekend geopend zijn, vandaar de vraag!

Wat vragen wij:

- dat je in het bezit bent van het Getuigschrift van de Hollandsche Molen voor watergedreven molens (of heb je vóór 1997 het Getuigschrift voor windgedreven molens behaald)
- dat je de nodige verzekeringen hebt afgesloten bij Het Gilde van Vrijwillige Molenaars
- dat je collegiaal bent
- dat je flexibel bent
- dat je klantvriendelijk bent
- dat je minimaal 2 dagdelen in het weekend beschikbaar bent

Wat krijg je er voor terug:

- leuk team medewerkers
- prachtige werkplek in de bijna 550 jaar oude watermolen
- mogelijkheid om je te ontwikkelen en praktijk ervaring op te doen
- naast de (zelf te sluiten) Gilde verzekeringen ben je via een vrijwilligers verzekering verzekerd
- gratis koffie, thee en bepaalde frisdranken
- kortingen op producten van de molen en de Molenshuur
- (beperkte) reiskostenvergoeding

Lijkt het je leuk om ons team te komen versterken of heb je vragen, neem dan contact met mij op via medewerkerszaken@bezoekerscentrumsonsbeek.nl.

Natuurlijk kun je ook kijken op www.bezoekerscentrumsonsbeek.nl. Ook als je niet gediplomeerd bent en ook mee wilt helpen kun je je natuurlijk ook aanmelden.

*Ans Roefs, molenaar Witte Watermolen Arnhem
(06 - 51 64 89 00)*

Een van de werkgroepen tijdens de Themadag Restauratiepraktijk eind oktober 2014 in Amersfoort (foto: Nicole Bakker)

Speciaal congres ambitieus project De Hollandsche Molen

Samen werken aan een goede 'Molentoeekomst'

Wie zich goed voorbereidt op de toekomst kan onaangename verrassingen voorkomen. Met deze gedachte is vereniging De Hollandsche Molen in 2014 begonnen met het ambitieuze project 'Molentoeekomst'. „Want”, zo stelt Leo Endedijk, directeur van dé molenvereniging van Nederland (foto links), „de 1.200 molens, die ons land nu telt, staan er overwegend goed bij, maar

hoe zorgen wij, lees het gehele molenveld, ervoor dat dit over 10 - 20 jaar nog zo is? We moeten nu gezamenlijk actie ondernemen: anders lopen wij straks achter de feiten aan en komen de molenbelangen echt in het gedrang.”

Om welke acties gaat het dan?

„Wij hebben in 'Molentoeekomst' het molenbehoud onderverdeeld in zes werkvelden. Zo willen wij efficiënter tot tastbare resultaten komen. We willen voorkomen dat we met een groot rapport komen dat vervolgens in een bureaula verdwijnt”, legt Endedijk de aanpak uit. „Deze zes werkvelden zijn financiën, monumentale waarden, her- en nevenbestemmingen van molens, molenomgeving, draagvlak en fondsenwerving en vrijwilligersbeleid. Nog voor de zomer van dit jaar komen we op elk van deze gebieden met zo concreet mogelijke ideeën en aanbevelingen. We komen ook met direct te gebruiken hulpmiddelen, zoals een stappenplan om tot een fondsenwervingsactie te komen of een checklist om te beoordelen of een molen geschikt is voor her- of nevenbestemming”, belooft hij. „Deze worden gepresenteerd tijdens een speciaal congres op 3 juni, waarmee het project wordt afgeslo-

ten. Hoewel....”, vervolgt hij, „dan begint het eigenlijke werk pas. Dan zullen alle partijen in het molenveld echt aan de slag moeten om die initiatieven verder uit te werken en ook uit te voeren.”

Leeft 'Molentoeekomst' al in het molenveld?

„Jazeker. Tijdens de Molencontactdagen die de vereniging organiseerde in 2013 en 2014, stond het toekomstig molenbehoud centraal. Beide keren was de opkomst hoog en de betrokkenheid van de molenorganisaties en eigenaren groot. Ook afgelopen oktober was de zaal te klein bij de Themadag Restauratiepraktijk over de monumentale waarden bij molens.” Endedijk tekent daarbij aan, dat de vereniging ook de mensen in het veld wil bereiken die geen grote bijeenkomsten (kunnen) bezoeken. „Wij zijn daarom ook het land ingegaan om rechtstreeks te praten met allerlei mensen uit het molenveld. We praten dan over onder meer draagvlak en vrijwilligersbeleid om te horen hoe zij bezig zijn met de toekomst van de molen(s).

Op het gebied van vrijwilligersbeleid wordt overigens nauw samengewerkt met Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. De Hollandsche Molen wil die ervaringen uit het veld vooral delen met de rest van de molenwereld. „Want”, zo besluit hij, „kennissuitwisseling tussen alle actieve partijen vormt misschien wel de belangrijkste sleutel voor een goed, toekomstig molenbehoud.”

Meer informatie over 'Molentoeekomst' is te vinden op www.molens.nl, de website van De Hollandsche Molen. Het congres vindt plaats op 3 juni 2015.

Ed van Gerven

Doe mee met de Molenacademie!

Ook komend voorjaar biedt de Molenacademie van De Hollandsche Molen weer interessante cursussen aan over diverse onderwerpen. De cursussen zijn bedoeld voor iedereen die zich actief met molens bezighoudt. Ze staan in het teken van kennis overdragen, inspireren, vaardigheden vergroten en netwerken.

Cursusaanbod

Voor het voorjaar van 2015 zijn de volgende cursussen gepland.

Op vrijdag 13 maart gaat het over fondsenwerving, op woensdag 8 april staat de molenbiotoop centraal en op woensdag 22 april behandelen we financiële aspecten. Al deze cursussen duren de gehele dag. Leden betalen € 75,- en niet-leden € 85,-.

Maatwerk

De cursussen kunnen ook worden gegeven op locatie bij u in de buurt en op een datum die u past. Mocht u hierin interesse hebben, dan

dienen er minimaal 6 belangstellenden te zijn. Op onze website www.molens.nl vindt u meer informatie over de verschillende cursussen van de Molenacademie. Heeft u belangstelling voor een cursus bij u in de buurt: bel of mail dan met Nicole Bakker (020-6238703, n.bakker@molens.nl).

Wij hopen u binnenkort te ontmoeten.

Ed van Gerven

Molenbiotoop is één van de onderwerpen van de Molenacademie.

Hier de biotoopverbetering van molen Hazewind te Gieten te zien, foto: Nico van den Broek

Druk

Hoewel veel molenaars reeds hun werkzame leven achter zich hebben gelaten, zullen velen het toch met mij eens zijn dat een fulltime baan met een molenpassie een intensieve combinatie is. Op je vrije zaterdag ben je de hele dag van huis, waardoor typische zaterdagse bezigheden als het lezen van de krant, schoonmaken van het bankstel met de achterkant van je broek en het bellen van je schoonmoeder zich allemaal naar de zondag moeten verplaatsen. Tenminste, als je op zondag niet óók met molens bezig bent. Want omdat de buur- en poldermolen naast De Hoop zonder molenaar zit, heb ik het op me genomen om die zo af en toe ook eens los te gooien. Dat betekent zaterdags op De Hoop, rondleiden, zakjes meel afwegen en de theorie van de wipmolen doornemen met leerlingen. Zondags ga ik dan naar de buurmolen. Collega's op mijn doordeweekse werk zeiden nog dat ze dat toch heel wat vonden. Dat ik dan nooit een dagje voor mezelf had en nooit eens een luie zondag op de bank kon zitten. Volgens mij voelen ze zich een beetje schuldig dat ze zelf niets uitvoeren, terwijl ik mijn vrije dagen belangeloos opoffer aan een hoger doel. Het is allemaal maar net hoe je het bekijkt. Voor mij, en vele lezers met mij, is dat hogere doel de verloren vrije tijd meer dan waard. Neem nou vandaag, zo'n prachtige vroege voorjaarsdag, de eerste mooie dag van het jaar. Zon, beetje wind en de polder ligt er fantastisch bij. Vanmorgen om negen uur hing er nog wat nevel, maar nu draait de molen rustig met vier vollen. Op deze poldermolen komt nooit bezoek, dus heb ik vanmorgen eerst de krant uitgelezen. Daarna mijn e-mail gedaan (leve mijn smartphone) en wat opgeruimd. Mijn schoonmoeder gebeld, van de zon genoten en nu deze column aan het schrijven. Het is ook ineens al vier uur. Ik zal zo eens afzeilen, na me vandaag de hele dag zo fanatiek in te hebben gezet voor 's vaderlands historisch cultuurerfgoed. Volgend weekend misschien weer wat tijd voor mezelf.

De vang

De tweede aflevering van deze rubriek voor molenaars-in-opleiding gaat ditmaal over de vang, één van de belangrijkste onderdelen van de molen. Je moet eerst goed begrijpen hoe de vang werkt om te kunnen vaststellen of de vang goed werkt en om eventuele problemen zelf te kunnen verhelpen. Vanuit de opleidingspraktijk en ervaringen bij de examens blijkt hieraan nog wel eens wat te mankeren. Vandaar behandeling in deze rubriek.

De vang: elke maaldag heeft de molenaar(-in-opleiding) ermee te maken. Hoe je de vang deskundig bedient, leer je van je instructeur. Welke typen vang we kennen en hoe de constructie ervan is, vind je in de Basis cursus. Dat laten we hier achterwege. Wat te doen echter als de vang niet goed werkt? Het probleem vaststellen is doorgaans niet zo moeilijk. Met goed luisteren en kijken kom je een heel eind. Maar dan? Wat is de oorzaak? En kan ik daar zelf iets aan doen? Mag ik van de moleneigenaar wel zelf de vang verstoppen?

Het wordt ten zeerste aanbevolen tijdens de opleiding zelf te oefenen om de vang af te stellen. Echter, niet iedere molenaar is bereid een goed werkende vang te ontregelen om die daarna weer in orde te laten maken. Dan is het beslist een buitenkansje, als zich op jouw instructiemolen echt een probleem met de vang voordoet! Zorg dan dat je erbij bent! Volgens de exameneisen moet je kunnen uitleggen wat de oorzaak van het probleem is en hoe dat valt te verhelpen. Heb je zoiets een keer in de praktijk geoefend, dan helpt je dat je inzicht te vergroten. Compleet wordt dit verhaal niet: ik beperk me tot de meest voorkomende problemen en voor zover die tot de examenstof behoren. In de praktijk blijken er altijd nog meer 'euvels en oplossingen' te zijn. Vraag maar eens een ouwe rot naar de oorzaak en de oplossing van een slecht werkende vang.

De vang: controleren-bediennen-verstoppen

In de exameneisen staat, dat *de molenaar*:

- weet hoe de vang te lichten en hoe en waarom deze in gelichte toe-

stand gecontroleerd en gezekerd kan worden (exameneis 34)

- kan de molen gecontroleerd tot stilstand brengen (exameneis 36)
- kan bij een storing aan het vangstelsel de molen tot stilstand brengen (exameneis 43)
- kan de vang verstoppen en kent verschillende redenen hiervoor (exameneis 49)

Controleren van de vang

Aandachtspunten om de vang te controleren worden genoemd in de Basis cursus, de hoofdstukken 7.3.1 t/m 7.3.6. Sommige zaken kan je alleen controleren als de molen draait of tijdens het lichten of het opleggen van de vang. Vraag iemand een paar keer de vang te lichten en weer op te leggen, terwijl jij in de kap zit. Let op de veiligheid en maak daarover dus vooraf goede afspraken!

De vang: denk in cirkels!

Voor een beter begrip kun je het principe van de vang eenvoudig als volgt voorstellen: twee cirkels.

- De buitenste cirkel is de onderling verbonden vangstukken of de band.
- De binnenste cirkel is het bovenwiel.
- De buitenste cirkel moet concentrisch om de binnenste cirkel liggen en de ruimte tussen beide cirkels mag niet te groot of te klein zijn.

Vanuit dit schema kunnen we oorzaken van problemen met de vang in veel gevallen terugbrengen tot twee hoofdoorzaken:

- a. De *positie* van de beide cirkels ten opzichte van elkaar is gewijzigd,
 - als de binnenste cirkel zakt, raakt het bovenwiel de vang bij het buikstuk
 - als de buitenste cirkel zakt, raakt de vang het bovenwiel met het kopstuk
 - bij zijwaartse beweging van één van beide cirkels kan het teenstuk of het sabelstuk gaan aanlopen. Dit komt overigens niet zoveel voor.
- b. De *omtrek* van één van beide cirkels is gewijzigd.

Problemen

Vraag: welke problemen met de vang komen veel voor?

Antwoord: de vang loopt aan of de vangbalk hangt te laag.

Toelichting:

- Een vangstuk kan gaan aanlopen als de cirkels niet meer concentrisch ten opzichte van elkaar liggen. Aanlopen kun je alleen vaststellen als de molen draait. Loop daarom zo nu en dan naar de kap om te luisteren of er (n)iets aanloopt. Dat luisteren kan vanuit het luik: dat is wel zo veilig! Loopt er echter iets aan, dan moet je meestal verder de kapzolder op om vast te stellen wélk vangstuk aanloopt.
- De vangbalk gaat steeds lager hangen als de omtrek van één van de cirkels verandert. De oorzaak daarvan is slijtage van de vangstukken of van het bovenwiel. Een te laag hangende vangbalk valt eenvoudig waar te nemen als de vang erop ligt. Daar moet je opletten bij je dagelijkse inspectie van de molen.

Het buikstuk loopt aan

Vraag: welk vangstuk loopt meestal aan?

Antwoord: in principe kan ieder vangstuk aanlopen, maar in de praktijk komt aanlopen van het buikstuk het meest voor.

Toelichting: het gebeurt nogal eens, dat het bovenwiel gaat zakken. De binnenste cirkel gaat dan aan de onderkant de buitenste cirkel raken. Ofwel: het buikstuk gaat aanlopen

Vraag: waardoor zakt het bovenwiel?

Antwoord: door verzakking van de bovenas.

Toelichting: het verzakken van de bovenas komt vrijwel altijd door het verzakken van het halslager. De oorzaak kan zijn dat de halssteen gebroken is of het halslager te diep uitgesleten. Het halslager kan ook zakken doordat het steenbed, de windpeluw of de koppen van de voeghouten zakken ten gevolge van het rotten van het hout of van het uitdrogen van nieuw hout. In theorie leidt óók het zakken van het penlager tot verzakking van de bovenas, maar dit komt nauwelijks voor. De penbalk ligt namelijk droog in de molenkap en de druk op het penlager is veel kleiner dan die op het halslager.

Vraag: hoe kun je vaststellen of het halslager mogelijk verzakt is?

Antwoord: let op de vetfilm op de hals, de positie van de bovenwielkammen in de bovenbonkelaar of de bovenschijfloop en op de vulstukken.

Toelichting: als de vetfilm op het halslager niet over de hele breedte gelijkmatig verdeeld is, maar gedeeltelijk verdwenen is, kan dat erop wijzen dat het halslager de as niet goed ondersteunt. Het halslager is dan iets gekanteld. Het kan ook wijzen op een gebroken halssteen waardoor vet verdwijnt. De as kan daardoor ook warmer zijn dan handwarm. Controleer de vetfilm en de temperatuur van de as ook nog eens halverwege de maaldag!

Bij een te diep uitgesleten halslager kan er een gelijkmatige vetfilm zijn,

maar wordt toch de as te warm door een groter wrijvingsvlak tussen de as en het lager. Door de verminderde 'entree' komt er minder vet tussen de hals en het lager.

Een tweede aanwijzing is, dat de kammen van het bovenwiel de kammen van de bonkelaar of de staven van de schijfloop lager raken dan voorheen: de 'beet' verandert. Zelfs de bonkelaar of de onderste schijf van de schijfloop kan door de kammen worden geraakt!

Een derde aanwijzing is, dat een zakkende as ook tot gevolg kan hebben, dat de vulstukken de bus- of ijzerbalk of de lange spruit gaan raken.

Vraag: kun je dit probleem zelf oplossen?

Antwoord: het herstel van een verzakte as is molenmakerswerk, maar het aanlopen van het buikstuk kan je zelf tijdelijk verhelpen.

Toelichting: om een halssteen te vervangen of het verzakken van het steenbed te verhelpen is de molenmaker nodig. Het aanlopen van het buikstuk kan je tijdelijk verhelpen door een plankje van de rust weg te nemen. Hierdoor zakt bij het lichten van de vang de buitencirkel (de vang) iets ten opzichte van de binnencirkel (het bovenwiel). Zo komt er extra ruimte tussen het buikstuk en het bovenwiel. Tussen het kopstuk en het bovenwiel blijft dan minder ruimte over, maar die ruimte was door het zakken van de as toch al wat groter geworden. Het kopstuk zal dus waarschijnlijk door deze handeling niet gaan aanlopen. Let op: een plankje weghalen kan alleen als de vang erop ligt. Daarna moet je dus proefdraaien en gaan luisteren!

Deze oplossing is slechts tijdelijk, omdat de oorzaak van het aanlopen hiermee niet is weggenomen. De molenmaker zal het moeten oplossen, als de as nog verder zakt en je geen plankjes van de rust meer kunt verwijderen.

Het kopstuk loopt aan

Vraag: waardoor gaat het kopstuk aanlopen?

Antwoord: als de vang – geheel of gedeeltelijk – zakt.

Toelichting: het kopstuk kan gaan aanlopen als de buitencirkel (de vang) omlaag gaat ten opzichte van de binnencirkel (het bovenwiel).

Hiervoor kunnen meerdere oorzaken zijn:

- de hele buitencirkel zakt teveel ten opzichte van de binnencirkel, bijvoorbeeld wanneer je teveel plankjes van de rust wegneemt om een slepend buikstuk te verhelpen.
- Oplissing: probeer een (dunner) plankje terug te leggen.
- de bovenkant van de buitencirkel komt niet voldoende omhoog bij het lichten van de vang.

Wanneer er tussen de lendestut en het sabelstuk teveel ruimte zit, kan het sabelstuk bij het lichten van de vang enigszins buitenwaarts worden gedrukt. Daardoor gaat het kopstuk minder omhoog en het komt dan niet geheel vrij van het bovenwiel.

Oplissing: ontstaat die te grote ruimte doordat de lendestut los zit, zet deze dan vast. Heb je een verstelbare lendestut, zet deze dan iets dichter naar het bovenwiel. Met een (extra) plankje tussen een vaste lendestut en het sabelstuk bereik je hetzelfde resultaat. Bij beide bovenstaande oplossingen ga je de positie van (een deel van) de buitencirkel ten opzichte van de binnencirkel veranderen om aanlopen te voorkomen. Blijft het kopstuk daarna toch nog aanlopen, dan moet je de omtrek van de buitencirkel vergroten om het aanraken van de binnencirkel te voorkomen. Dat kan door de haak (of de klink) een gat hoger te hangen. Hierdoor rust de vangbalk wat hoger in de haak en geef je de vang extra ruimte aan de bovenkant. De rust en de rijklamp zorgen

er dan voor, dat die extra ruimte niet 'naar onderen' zakt. Heb je een klamp- of duimvang? Een klamp moet dan wat opgehoogd worden en een duim moet worden verplaatst.
- de buitencirkel is kleiner gemaakt omdat het sabelijzer verstoken is. Deze derde oorzaak van een aanlopend kopstuk wordt hierna behandeld.

De vang slijt

Vraag: hoe kan ik zien dat de vang slijt?

Antwoord: de vangbalk zakt steeds lager.

Toelichting: door gebruik treedt slijtage op. De omtrek van één van beide cirkels verandert daardoor. Bij een hoepel om het bovenwiel slijten de vangstukken het hardst, waardoor de omtrek van de buitencirkel groter wordt. Bij een stalen bandvang zal het bovenwiel het hardst slijten, waardoor de omtrek van de binnencirkel kleiner wordt. Bij hout-op-hout vangen slijten beide cirkels, het zachtste hout echter het snelst. Om bij het stilzetten van de molen in al deze gevallen de vang toch strak om het bovenwiel te krijgen, moet de vangbalk verder zakken.

Vraag: is een te lage vangbalk een probleem? De vang werkt toch goed?

Antwoord: de vang werkt minder goed, want de vangkracht wordt kleiner.

Toelichting: de beste positie van de neergelaten vangbalk is horizontaal. Dan oefent deze de grootste trekkracht uit op het sabelijzer. In elke andere stand is de neerwaartse kracht op het sabelijzer kleiner. Een bijkomend probleem kan zijn, dat een laag hangende vangbalk het hangereel, de vloer of een obstakel op de vloer gaat raken. Bij rustig vangen gebeurt dat misschien nog (net) niet, maar bij stevig vangen en verder 'aanrijgen' van de vang wel. Ook kan de vangbalk gaan klemmen ('knaaien') bij de bevestiging in de ezel, waardoor hij niet verder omlaag kan.

Vraag: hoe kan ik dit probleem verhelpen?

Antwoord: door de vangbalk te versteken: de achterkant moet omhoog.

Toelichting: door slijtage is de ruimte tussen de cirkels te groot geworden. We verstellen de schuif of het sabelijzer zodanig, dat de omtrek van de buitencirkel kleiner wordt. Als er een schuif in de ezel zit, moet die wat omlaag met behulp van de wiggen. Met het ophangpunt in het sabelijzer als draaipunt gaat dan de achterkant van de vangbalk omhoog. De schuif is vooral voor kleine correcties!

Is er geen schuif of alleen een (grovere) bevestiging in de ezel met een pen en enkele gaten, dan wordt het sabelijzer verstoken. Het versteken doe je zo, dat de pen door de vangbalk een gat hoger in het sabelijzer komt. Hoe dat moet lees je in de Basis cursus Hoofdstuk 7.3.7.c.

Let op: er zijn moleneigenaren, die hun molenaars niet toestaan zelf de vang te versteken. Overtuig je ervan of je toestemming hebt dit te doen. Zo niet: aangezien het slijten van de vang een geleidelijk proces is, is er vaak voldoende tijd om dit karweitje op het 'klachtenbriefje' voor de molenmaker te zetten als die eens een keer langskomt. Vind je als molenaar zelf dat dit niet tot jouw taak behoort, dan kun je dezelfde oplossing kiezen.

Vraag: waarom loopt na het versteken van het sabelijzer soms het kopstuk aan?

Antwoord: de buitencirkel is kleiner geworden.

Toelichting: er is na het versteken minder maar nog wel voldoende ruimte tussen beide cirkels. Echter: er is te weinig aan de bovenkant en teveel aan de onderkant. Dat nu de meeste ruimte bij het buikstuk zit, komt omdat dat het zwaarst belast wordt bij vangen en dus harder gesleten is.

Oplossing: door een extra plankje op de rust te leggen verplaatst je de buitencirkel (de vang) iets naar boven ten opzichte van de binnencirkel (het bovenwiel). Bij het – méér afgesleten! – buikstuk blijft voldoende ruimte over, bij het kopstuk krijg je zo wat extra.

Na het versteken van de vang moet je testen of de vang niet aanloopt. Het is grappig, dat cursisten vaak zeggen voor het versteken van de vangbalk een windstille dag uit te zoeken 'omdat je aan de vang gaat werken'. Hoe test je dan daarna of er niets aanloopt? Kan je draaien zonder wind? Kies daarom dus liever een dag met weinig wind.

Een tweede antwoord-uit-het-boekje is, dat men voor het optillen van de vangbalk een krik of dommekracht wil gebruiken. Realiseer je je, dat je dan bij een hoog hangende vangbalk ook heel veel stophout nodig hebt! Bovendien doet men dit klusje het liefst samen met iemand anders. Meestal is dat een goed antwoord! Als je samen bent en je hebt toevallig een trommelvang of een evenaar, dan kun je toch door aan het trommelwiel te draaien of aan het vangtouw te trekken vanuit de kap/ het bovenhuis de vangbalk optillen? Dan moet je wel de vangbalk blijven stutten! Je vraagt je dan af: heeft men de theorie wel naar de eigen, praktische situatie 'vertaald'?

De vang stoot

Vraag: waardoor kan een vang stotend vangen?

Antwoord: als het bovenwiel niet rond is of a-centrisch op de as zit.

Toelichting: als het bovenwiel niet goed rond is óf als door het verkeerd aanslaan van de wiggen dit wiel niet concentrisch op de as zit, is de afstand tussen binnencirkel en buitencirkel niet meer gelijkmatig verdeeld. Bij het vangen worden de vangstukken dan steeds wisselend belast en werkt de vang met horten en stoten. Hier moet de molenmaker aan te pas komen.

Tenslotte: zoals al gezegd is hiermee de vang-kous niet af, maar voor molenaars-in-opleiding voldoende voor het examen en de startbekwaamheid.

Ter afsluiting: om de discussie onder 'hen die het menen te weten' aan te moedigen, het volgende: In de Basis cursus, hoofdstuk 14.1.1 staat: 'Oliemolens hebben nooit een metalen hoep om het bovenwiel. De vette roetdampen door het stoken van het vuister zouden zich op de metalen hoep afzetten waardoor deze spiegelglad zou worden. Een oliemolen vangt altijd hout op hout. Zijn die roetdampen vet? Uit het vuister kringelt inderdaad soms wat rook naar boven; het zaad wordt echter slechts handwarm en 'rookt' dan niet. Maar in veel bewoonde molens eindigt de schoorsteenpijp ook op de kapzolder. Vangen al die molens dan ook hout op hout? Of is dat roet niet vet? Of klopt de theorie niet? Wie schrijft hier eens iets zinnigs over?

L.E. Raar

Ok nen döl zeg wal is nen wiesz'n sprök

1 miljoen euro voor de Hollandsche molen

Michiel Verboven, managing director van de BankGiro Loterij, wordt geflankeerd door een blijde delegatie van De Hollandsche Molen, vlnr Leo Endedijk, directeur, Nicole Bakker, adjunct- directeur, Ingeborg Pouwels, projectmanager en voorzitter Nico Papineau Salm (foto: Roy Beusker)

De Hollandsche Molen ontvangt 1 miljoen euro van de BankGiro Loterij. Dit werd bekendgemaakt tijdens het jaarlijkse Goed Geld Gala dat op 10 februari plaatsvond in de Beurs van Berlage in Amsterdam. Een blijde Leo Endedijk, directeur van De Hollandsche Molen, nam een symbolische cheque juichend in ontvangst.

Met dit geld gaat De Hollandsche Molen een speciaal fonds oprichten: het BankGiro Loterij Molenfonds. Hiermee worden de komende jaren niet alleen vele molenrestauraties gerealiseerd. Ook de jaarlijkse Nationale Molendag, de regionale molendagen en de Molenprijs worden dankzij bijdragen uit dit fonds verder uitgebouwd met extra activiteiten en publiciteitsacties. Het fonds bevat naast dit 'start-miljoen' de jaarlijkse vaste bijdrage van de loterij - dit jaar 400.000 euro - voor restauraties.

De vereniging is vanaf 2001 begunstigde van de BankGiro Loterij.

Win € 50.000 voor uw molen!

Ook dit jaar staat september weer volledig in het teken van de BankGiro Loterij Molenprijs. Heeft u of uw organisatie een molenproject dat u graag wilt verwezenlijken, meld dan nu uw molenproject aan om kans te maken op de hoofdprijs van € 50.000! Meedoen brengt altijd geld in het laatje, want evenals de voorgaande jaren geldt voor alle projecten dat 'elke stem een euro oplevert'. Laat deze kans dus niet voorbijgaan. U heeft tot 31 mei de tijd om uw plannen te maken en in te dienen. Lees meer op www.molenprijs.nl over de voorwaarden van deelname. Hier vindt u ook het inschrijfformulier.

Molenkettingen

In de laatste Gildebrief van het vorige jaar stond een artikel over het gebruik van kettingen. Het was geschreven door iemand die niet de eigen naam wilde gebruiken, maar het artikel was er niet minder interessant om. Ik wil bij de inhoud een paar kanttekeningen maken.

Het aanrijgen van de vang gaat vaak schoksgewijs. Het heet dan, dat de roe in de ketting springt. Af en toe komt er op youtube een filmpje langs waarop te zien is dat het kruis in stappen de vang aanrijgt. Dat aanrijgen gaat zodoende dus niet heel geleidelijk maar schoksgewijs. Nu wil je er als molenaar voor zorgen, dat die ketting bij aangerijgde vang precies goed strak staat, zodat deze het door de vang lopen van de molen zal verhinderen.

Nu ben ik molenaar op een molen die nog nooit de vang heeft aangerijgd tijdens zwaar weer: ik heb nog nooit een superstrakstaande ketting aangetroffen. Wel weet ik dat er molens zijn verongelukt, omdat de roeketting gebroken bleek. Natuurlijk weten we niet zeker wat daar toen mis ging, want er was niemand aanwezig om het te zien gebeuren. Ik ben daar tenminste nog nooit een ooggetuigenverslag van tegengekomen. Dan kan ik me voorstellen, dat die ketting brak precies op het moment dat de molen een sprong maakte en de roe niet in maar dóór de ketting sprong.

Dat vind ik dus een probleem: hoeveel ruimte geef je de vang om aan te rijgen. Als je de ketting te slap vastlegt, dan doet die niet mee als de vang al aangeregen is. Als je de ketting niet ruim genoeg vastlegt, dan springt de roe in de ketting met de kans dat die er door heen springt. In dat geval is de ketting dus gebroken en heb je hem feitelijk voor niets vastgemaakt. In beide gevallen doet de ketting geen dienst.

In discussies hierover heb ik wel eens de stelling horen verdedigen, dat het wellicht beter zou zijn als er helemaal geen kettingen gebruikt zou worden. Dat gaat denk ik iets te ver, want er is een alternatief: je kan de ketting direct zo strak mogelijk aan de roe vastmaken. Dan doet de ketting vanaf het begin dienst. De roe kan niet in de ketting springen en daarmee wordt een piekbelasting van die ketting voorkomen. De ketting wordt veel meer statisch belast en niet met een snuk. De kansen dat de ketting heel blijft zijn veel en veel groter. Denk er maar eens aan als je een draad garen wilt breken en je kan zo gauw geen schaar vinden. Dan pak je die draad met beide handen stevig vast en met een ruk trek je hem kapot. Als je de draad langzaam strak trekt en dan de trekkracht verhoogt dan hou je daar heel snel mee op: je trekt de draad in je vel en breekt niet.

Een tweede reden om de roeketting zo strak mogelijk vast te leggen, is dat je daar veel sterker bent dan bij de vang. De afstand van het middelpunt van bovenwiel tot de vangstukken is zo veel korter dan tot het uiteinde van de roe: daar is de hefboom het grootst en daar ben je dus het sterkst en daar kan je de molen beter houden.

Ik leg al jaren beide roekettingen zo strak mogelijk vast. Dat gaat nooit helemaal snaar strak, maar ik doe altijd wel m'n best om dat zo strak mogelijk te doen. Als de kettingen strak

vastliggen is de kans veel kleiner, dat de roe zo'n snelheid ontwikkelt tijdens het aanrijgen van de vang dat de ketting stuk slaat.

Het vastleggen van de staart

In het artikel staat dat de meeste molens ruimend om willen. Loos draaiende molens zetten zich niet af tegen een gaande werk. Het alleen meenemen van de koningspil met spoorwiel zal niet leiden tot het ruimend omgaan van de kap. Bij malende molen zal dat wel het geval zijn en des te meer als de molen zwaarder belast is en als de molen lichter te kruien is. Dan is het zaak dit ruimend omgaan van de kap te keren met de bezetketting. Die bezetketting zit lager aan de staart, is vaak zwaarder uitgevoerd en is beter berekend op die taak.

Om bij een raggende molen de krimp liggende kruiketting dan maar korter te houden, lijkt mij vooral bij een stellingmolen een slecht plan. De zwaarst belaste ketting wil je bij een stellingmolen altijd zo laag mogelijk aan de staart hebben om de stelling zo min mogelijk te belasten.

Ik vind dat je het raggen van de staart sowieso zoveel mogelijk tegen moet gaan. Naar mate de staart meer ruimte krijgt om te raggen, zal alles meer te lijden hebben. Ik stempel de staart ook af op het molenlijf en zet de staart zo strak mogelijk vast. Als er ruimte is om te raggen zal die ruimte na verloop van tijd alleen maar groter worden en zullen alle daarbij betrokken onderdelen en verbindingen daaronder te lijden hebben.

Het afstampelen van de staart moet je zo doen dat de staart niet naar buiten gedrukt wordt en dat alleen wordt voorkomen dat de staart naar binnen komt. Ook hier wil ik zoveel mogelijk een statische belasting bereiken en een steeds wisselende belasting voorkomen.

*Barend Zinkweg
molenaar van de Pendrechtse Molen in
Barendrecht*

Kettingen, een reactie

Tijdens het lezen van het verhaal in Gildebrief no. 4 december 2014 ben ik gelijk in de pen geklommen om hierop te reageren. Nadat ik mijn verhaal menig keer heb overgelezen en voorzien van wat foto's heb ik getwijfeld om deze brief te versturen en besluit ik dit toch te doen. Aankomende nieuwe generaties molenaars moeten weten, dat er heel wat komt kijken als je veilig met een molen wilt malen. Wij molenaars van de eerste en tweede lichte kunnen hen veel leren.

In dezelfde gildebrief las ik ook de volgende verhalen: "Molens zijn geweldig... gevaarlijk" en "Verslag 3e veiligheidsdag veiligheidscoaches". Die twee verhalen sluiten niet goed aan op het artikel "Kettingen", eerder het tegenovergestelde. Vooral leerlingen worden flink op het verkeerde been gezet en dan vooral door het stukje over de krui- en bezetketting. Misschien werkt de schrijver van dit verhaal op een molen met een draaibare kap. Maar dan nog: je bent bezig iets te schrijven wat voor de hele molenwereld geldt.

Pas als deze twee falen zal je op de roeketting moeten vertrouwen en niet eerder. Dan moet maar blijken of de roedekettingen het gevucht nog tegenhouden. Ook hoe je de ketting aan de roedebalk vast maakt: dat is bij mij altijd slap aan beide zijde. De roedebalk kan tijdens storm altijd flexibel bewegen. Het is juist dat een knoop in de ketting uit den bozen is. Gebruik als borg dan een harpsluiting, dit doe ik al jaren.

Krui- en bezetketting

Dit verhaal mist nog wat aantekeningen, waar-

Als je de kruiketting rechts van de staart vastlegt, is dit zeer link. Het kruirad is alleen met een dunne ketting geborgd. Hierop zal ik niet vertrouwen bij een stevig malende molen. Mocht deze knappen dan wordt bij een malende molen de ketting afgerold van de munnik. Wat er dan gebeurt dat kun je wel raden. Bij het doorzoeken van mijn fotoarchief zie ik dat de bezetketting in de meeste gevallen rechts is vastgemaakt aan een kruipaal. Ditzelfde zie je ook als je molenboeken doorbladert. Doorzoek je de Nederlandse molendatabase zie je hetzelfde. Dit verhaal is in beide situaties te zien bij stilstaande of malende molens, uitzonderingen daargelaten.

Hoe lang leg je de ketting weg? Dit doe je bij de kruipaal die het dichtst bij de staart staat, mits deze niet de staart naar beneden doet trekken. Als ik de molen verlaat ligt de bezetketting rechts en de kruiketting links. Mocht je bang zijn dat de bezetketting niet goed geborgd is, dan kan je hiervoor ook een harpsluiting gebruiken in plaats van een knoop. Ook dit verhaal is zo summier, dat je als leerling op het verkeerde been wordt gezet. Ik maal zelf op een wipmolen, waardoor ik het verhaal over de bezet- en kruiketting anders kan uitleggen. Maar dan nog moet je een leerling hierop wijzen, zodat hij of zij hierop is voorbereid welke gevaren er in schuilen, als je de bezetketting niet gebruikt als bezetketting.

Als dit verhaal, zoals het nu is neergeschreven, is terug te vinden in de "Basis cursus" dan vind ik dat het verhaal moet worden aangepast. Want dit is alleen bedoeld om leerlingen op het verkeerde been te zetten, hun veiligheid op en het werken met een molen alleen maar te doen verslechteren. Leer je iets niet goed, dan blijf je dit je hele leven doen. Dit doet mijn grijze haren nog verder vergrijzen.

Molenaar Nico Varkevisser van de Rooie Wip

Roeketting

Met verbazing las ik het verhaal over de roeketting: hierin komt de kneppel en de pal niet voor. Een citaat: "Maar bij het achteruit lopen wil het bovenwiel de vang juist open drukken en de vangbalk optillen. De vang werkt dan niet goed." Het optillen van de vangbalk voorkom je door de kneppel te gebruiken. Op de molen waar ik op maal trek ik de kneppel over de vangbalk heen en borg hem in het bovenhuis met een ijzeren pen. Die wordt door een verticale balk met gaten gestoken en ik borg deze met een ijzeren spie. Mocht hij niet goed vastklemmen, dan kunnen we hiervoor nog een houten spie tussen de kneppel en de ijzeren pen plaatsen. Beneden borg ik de kneppel nog met het knepeltouw dat vast wordt gezet aan een kikker. Voor het achteruit lopen gebruik ik de pal voor het geval dit toch nog mag gaan gebeuren. (Heeft een molen geen van beiden dan houdt het op.)

door je een verkeerd beeld krijgt als je pas aan de opleiding begint en dit leest. Hoe leg je na het op de wind kruien de kruiketting; krimpend of ruimend? Dat zou bepaald worden door de verwachte (verandering van de) wind (richting). Het argument is dan, dat we dan sneller mee kunnen kruien.

Waarom moeten we sneller mee kunnen kruien? Hebben we haast? Want na het krimpend kruien zal je de kruiketting toch moeten omleggen naar de andere zijde. Misschien is dit verhaal mogelijk bij een molen met een draaibare kap. Bij een wipmolen houd ik de bezetketting altijd rechts (als je met de neus naar de molen staat). Omdat een malende molen altijd naar rechts wil uitwijken, komt op deze ketting de meeste spanning te staan. Deze is bevestigd aan een rail die vast zit aan een van de trapbomen. Hierdoor ligt de ketting horizontaal wat een betrouwbare indruk maakt.

Praktijk en theorie, een reactie op 'Kettingen'

De artikelen in de Gildebrief die gaan over technische aangelegenheden lees ik altijd met bijzonder veel genoegen. Dat was dus ook het geval met het artikel getiteld 'Kettingen' in de Gildebrief van december 2014. Misschien is het artikel geschreven onder pseudoniem (Leraar) en als dat zo is, begrijp ik niet waarom, want zo controversieel is het verhaal nou ook weer niet. Bij bijna alle aanbevelingen ben ik het met de schrijver eens, maar op een paar onderdelen niet en daar wil ik op reageren.

Roedekettingen

Allereerst bij het gedeelte over de roedekettingen. De schrijver vindt dat de ketting tegen de vooruitloop ruim moet liggen en de ketting tegen de achteruitloop strak. Ik heb een voorkeur voor het volgende. Het einde van een niet vastgelegde roede kan vanwege de 'natuurlijke

flexibiliteit' in het gevluht een beetje (ongeveer 15-20 cm) naar links en rechts bewegen. Ik ben van mening dat die roede dat ook moet kunnen als hij aan de ketting ligt. Ik leg dus de roedekettingen allebei ruim.

Bezettekting

Er vanuit gaande dat we het hebben over een draaiend gevluht, heb ik echter meer problemen met de opvatting van de schrijver dat de bezettekting kort zou moeten liggen. Zijn opvatting is opmerkelijk, want verder in zijn verhaal geeft hij een goede reden om de kruiketting niet te ver op te winden: dan belast je de stelling namelijk teveel in opwaartse richting. En in opwaartse richting kan een stellingligger weinig hebben, omdat de stelling nagenoeg alleen maar door zijn eigen gewicht omhoog gehouden wordt. Daarom vind ik dat de bezettekting zeker niet zo kort mogelijk mag liggen. De hoek tussen de bezettekting en de stelling wordt niet alleen bepaald door de lengte van de bezettekting maar ook door de hoogte van de doorvoerkoker in de staartbalk. Omdat bij een hoek van 30 graden de opwaartse kracht nog altijd de helft is van de 'snukkende' trekkrachten in de bezettekting, leg ik in die situatie de bezettekting nog verder van de staartbalk.

Spaakketting

Het is inderdaad waar, dat dat kleine lichte spaakkettinkje heel belangrijk is. Als dat kettinkje het zou begeven komt de staartbalk en dus de hele kap los te staan. Vooral bij een draaiend gevluht en met een kruiketting die klaar ligt voor krimpnd kruien, een zeer ongewenste situatie. De speling die het kettinkje in het kruirad toelaat, wordt ook doorgegeven aan de staartbalk en dus de kap. Hoe meer ruimte in de spaakketting hoe meer ruimte voor 'raggen'. Ik heb me er dan ook vanaf mijn opleiding over verbaasd dat het kruirad, in plaats van met een kettinkje, niet met een touw strak vastgezet wordt: dan hoeft je namelijk geen speling toe te staan aan het kruirad.

Ik wil beëindigen met een vraag. Heeft iemand ooit wel eens geprobeerd, bijvoorbeeld met een 'levensgrote veerunster', de krachten te meten in de bezettekting of kruiketting bij een draaiend gevluht?

Tinus Verwijmeren, Nootdorp

Geboren in 1939, molenaarsexamen in 1997

**Koning
Molenzeilen**

• Nieuwe zeilen
• Reparaties
• Touwwerk
• Smeermiddelen
• En meer

Sipke Koning
06-44003400

www.koning-molenzeilen.nl

10 jaar De Windlust en De Korenaer

De tijd vliegt voorbij, het is al weer bijna 10 jaar geleden dat (in mei 2005) korenmolens De Windlust en dagcentrum annex theeschenkerij/bakkerij De Korenaer in Nieuwerkerk aan den IJssel de deuren voor het publiek openen. Met de restauratie van De Windlust is een mooi stukje cultureel erfgoed voor de toekomst zeker gesteld. Ook het dagcentrum is een belangrijke aanwinst, niet alleen voor mensen met een beperking, zeker ook voor de gehele samenleving in de Zuidplas.

Op de locatie aan de Kortenoord 3 zijn de molen en het dagcentrum afhankelijk van elkaar: een samenwerking die uniek is en enig in zijn soort. Niet alleen groeit het aantal 'vaste klanten' uit de regio gestaag. Ook steeds meer bezoekers weten De Windlust en De Korenaer te vinden, zowel uit het binnen- als het buitenland.

Het tienjarig bestaan willen we dan ook vieren. We hebben voor ogen om op Nationale Molendag op zaterdag 9 mei 2015 de molen en het dagcentrum zowel in het zonnetje (hopelijk) als groots in de belangstelling van het publiek te zetten. In de eerste plaats laten op die dag de molen en het dagcentrum zich van hun beste kant zien: wat en hoe draait (letterlijk) het allemaal, wat wordt er gebakken, gemaakt en verkocht, welke activiteiten worden voor de cliënten van het dagcentrum nog meer georganiseerd.

Daarnaast willen we de jubilarissen ook 'aankleden' en denken daarbij bijvoorbeeld aan demonstraties van oude ambachten, muziekuitvoeringen, vaartochtjes op de IJssel en dergelijke. Kortom een gezellige en feestelijke happening op de IJsseldijk ter hoogte van De Windlust en De Korenaer: een dag om in uw agenda te noteren. U bent van harte welkom: voor meer informatie kijk je op www.kortenoord.nl.

Arend Hoogeveen

Jaarverslag 2014

Onderstaand leest u het jaarverslag van de Bliksemafleidercontrole. In totaal werden 73 molens gecontroleerd. Naast een overzicht per provincie worden ook de meest voorkomende gebreken weergegeven.

Topjaar

Gezien het aantal uitgevoerde controles was 2014 voor ons een topjaar. Door het aantal van 73 gecontroleerde bliksemafleiderinstallaties van windmolens is het jaar 1990 (63 controles) definitief in de schaduw gezet. Naast onze "vaste klanten" viel er dit jaar ook een flink aantal molenaars te noteren die voor het eerst een bliksemafleidercontrole hebben aangevraagd. Inmiddels hebben ook een paar moleneigenaren zich als donateur van het Gilde aangemeld. Die hebben hierdoor zelf de mogelijkheid om via de website van het Gilde een bliksemafleidercontrole aan te vragen.

Gebreken

Zoals verwacht mocht worden viel er weer een schokkend aantal van 153 tekortkomingen te constateren die essentieel zijn voor een goede bliksembeveiliging. Als we alle aardingskabels, waarvoor een hersteladvies is afgegeven apart zouden meetellen, dan komen we zelfs op 179 uit. Uit de meetrapporten valt ook op te maken, dat onze controleurs de zwakke plekken in de bliksembeveiliging van onze windmolens steeds beter aan het licht weten te brengen. Met alle respect kan worden vastgesteld, dat zij stuk voor stuk ervaren rotten zijn geworden. Als vereniging mogen we ons gelukkig prijzen met deze mannen, niet alleen vanwege hun inzet maar ook door hun betrokkenheid. Als dienstverlenende organisatie streven wij openheid na en willen we voor iedereen bereikbaar zijn, dus ook voor moleneigenaren. Er zijn ook

installateurs die contact met ons opnemen voor een discussie, naar aanleiding van een door ons uitgegeven meetrapport. U kunt er van uit gaan, dat er ook achter de schermen het nodige gebeurt.

Vacature

Helaas is het doek gevallen voor onze controleur Ton van der Heiden, die gedurende zes jaar actief is geweest met het controleren van de bliksembeveiliging van in totaal 81 molens. Het bestijgen van de soms hoge molens is hem met het klimmen der jaren in fysiek opzicht een beetje teveel geworden. Ton kennende heeft het hem veel moeite gekost om tot dit besluit te komen. Hij heeft zijn werk altijd met veel plezier en gedrevenheid gedaan. Hij zal het geregelde contact zeker missen met de diverse molenaars, maar de samenwerking met zijn begeleiders van de technische commissie bij de SIMAV nog meer. Voor hem is een welgemeend dankjewel voor zijn niet aflatende inzet in die afgelopen zes jaar.

De geplaatste vacature in de septemberuitgave van deze Gildebrief heeft helaas niet geleid tot een stormloop aan reacties. Hoewel ik ervan overtuigd ben, dat er echt wel molenaars zijn te vinden die zo'n job zien zitten. Er lijkt toch ook sprake te zijn van koudwatervrees. Tot nu toe heeft slechts één geïnteresseerde kandidaat zich voor deze functie gemeld en daar gaan we mee in gesprek.

Presentatie

Onze Gildebrief wordt ook goed gelezen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Dat heeft geleid tot een uitnodiging aan de coördinator voor het geven van een presentatie over bliksembeveiliging van windmolens. Deze presentatie werd gegeven als onderdeel van de najaarseditie van hun halfjaarlijkse Molenplatform. Na afloop is er volop van de resterende tijd gebruik gemaakt om niet alleen vragen te stellen,

Overzicht adviezen

Aantal adviezen per molen:	0	1	2	3	4	5	6		
Bij aantal molens:	6	26	19	8	7	5	2	=	73
Totaal aantal adviezen:	0	26	38	24	28	25	12	=	153

maar ook om kritische opmerkingen te plaatsen. Aanleiding hiertoe was een idee dat ik heb gelanceerd voor een aanvullende interne bliksembeveiliging: een metalen raster als elektrische afscherming van verblijfsruimten voor bezoekers en personeel. Dat raster zou als vangnet moeten fungeren voor het geval de aardingskabel van het wiekenkruis het laat afweten. Tijdens dit onderwerp heb ik ook de vraag centraal gesteld wie er in geval van een (dreigende) blikseminslag verantwoordelijk is voor de veiligheid van bezoekers en van personeel, wanneer die in een molen verblijven voor een overnachting, voor een etentje of om hun werk te doen. Nu herbestemming van windmolens op de agenda staat, is dit een onderwerp waar ik aandacht voor wil vragen. Er viel flink wat tegengeluid waar te nemen; daarbij werden bewoonde molens ten tonele gevoerd en viel zelfs de term "bangmakerij". Er is klaarblijkelijk nog steeds een rotsvast vertrouwen in de deugdelijkheid van de bliksembeveiliging van de eigen molen. Helaas laten bijgaande overzichten zien, dat dit vertrouwen nergens op stoelt. Het zou goed zijn om te bezien of dit idee van een aardscherm tegen aanvaardbare kosten is te realiseren, zeker wanneer er nog een renovatie moet gaan plaatsvinden.

Na afloop van de presentaties ben ik met diverse vertegenwoordigers van moleneigenaren in gesprek geweest en dat heeft ook nog tot extra aanvragen voor een bliksemafleidercontrole geleid. Wie de presentatie (nog eens) zou willen bekijken kan surfen naar: www.cultureelerfgoed.nl/dossiers/molens/molenplatform en zoeken naar bliksembeveiliging 17 september 2014.

De controles

In onderstaand overzicht is de inzet van de controleurs van de 73 gecontroleerde molens weergegeven:

Controleur	Aantal molens	Reisafstand
Hendrik-Jan Berghuis	10	932 km
Ton van der Heiden	17	917 km
Johan Krone/Evert van Rooijen	24/8	2188 km
Leo van Someren	14	1576 km
Coördinator	-	595 km

Per provincie zag de verdeling er als volgt uit:

Groningen	8
Friesland	1
Drenthe	4
Overijssel	0
Gelderland	8

*Waterdichte afdichting van de aansluiting op de molenklem.
(Foto van Johan Krone)*

Utrecht	0
Noord-Holland	8
Zuid-Holland	32
Noord-Brabant	4
Zeeland	3
Limburg	5

Molens waarbij geen tekortkomingen aan de bliksembeveiliging zijn geconstateerd:

- De Dellen in Nieuw Scheemda (Gr) van de Molenstichting Oldambt
- De Noordermolen in Noordbroeksterhamrik (Gr) van de Molenstichting Oldambt
- 't Witte Lam in Zuidwolde (Gr) van de Molenstichting Husingo
- De Hoop in Maasdam (ZH) van de Stichting Molens Binnenmaas

- Boterslootse molen in Noordeloos (ZH) van de SIMAV
- De Scheiwijkse molen in Hoornaar (ZH) van de SIMAV

Adviezen

Bovenstaand overzichtje laat zien, dat er nog steeds molens zijn die bij een blikseminslag een kleine overlevingskans hebben (drie of meer adviezen):

De belangrijkste adviezen die essentieel zijn voor een goede bliksemafleiding zijn onderstaand weergegeven:

Adviezen voor externe bliksembeveiliging:

- 42 x - buigzame leiding(en), (59 kabels herstellen / 9 kabels vervangen)*
- 31 x - doorverbinding op de roeden en de askop herstellen / aanbrengen
- 23 x - koperen aansluitbrugjes op de roeden herstellen/aanbrengen
- 12 x - aardverspreidingsweerstand verlagen tot $< 2,5\Omega$
- 6 x - stalen lange spruit of stalen staartbalk aarden
- 5 x - ringleiding/steekeinden herstellen
- 2 x - meetkoppeling vervangen
- 2 x - aardelektroden herstellen
- 1 x - aardelektroden onderling doorverbinden

* Een advies kan meerder kabels omvatten.

Adviezen voor interne bliksembeveiliging:

- 15 x - Potentiaalvereffening toepassen
- 5 x - Overspanningsbeveiliging toepassen

Adviezen met een wat bijzonder karakter:

- valbeveiliging buitenom het baliehek aarden
- droge blusleiding met potentiaalvereffening verbinden (aarden)
- hemelwaterafvoer aarden
- inwendige metalen spaninrichting(en) aarden

Evert van Rooijen controleert de doorverbinding bij de askop (Foto van Leo Tiggelman)

Reacties

Het terugmelden van herstellingen, die naar aanleiding van onze controles zijn uitgevoerd, blijft traditioneel achter. Van slechts 15 molens (ongeveer 20%) is in 2014 een meldingsformulier teruggestuurd. Bijna ieder jaar bereikt mij wel een keer het signaal, dat een moleneigenaar bepaald niet gecharmeerd is van een door het Gilde uitgevoerde bliksemafleidercontrole. Die eigenaar neemt het de desbetreffende molenaar niet in dank af, dat hij/zij het initiatief heeft genomen om een bliksemafleidercontrole aan te vragen. Daardoor is te verwachten, dat er weinig animo zal bestaan om herstellingen te laten uitvoeren. Het lijkt erop dat de voorkeur uitgaat naar een installateur die het minder nauw neemt, want dat scheelt in de portemonnee. Het is niet anders: met een goede bliksembeveiliging valt nu eenmaal niet te scoren. Zeker als de financiële middelen schaars zijn, heeft dat gevolgen voor de prioriteit.

Ondanks alles is het verheugend, dat er voor 2015 alweer een flink aantal aanvragen "op de plank" ligt. Hopelijk gaan we het aantal controles van het voorgaande jaar weer overtreffen, want aan ons zal het niet liggen. Reacties naar aanleiding van dit verslag zijn welkom: dat mag per e-mail, maar een reactie via de Gildebrief wordt evenzeer op prijs gesteld.

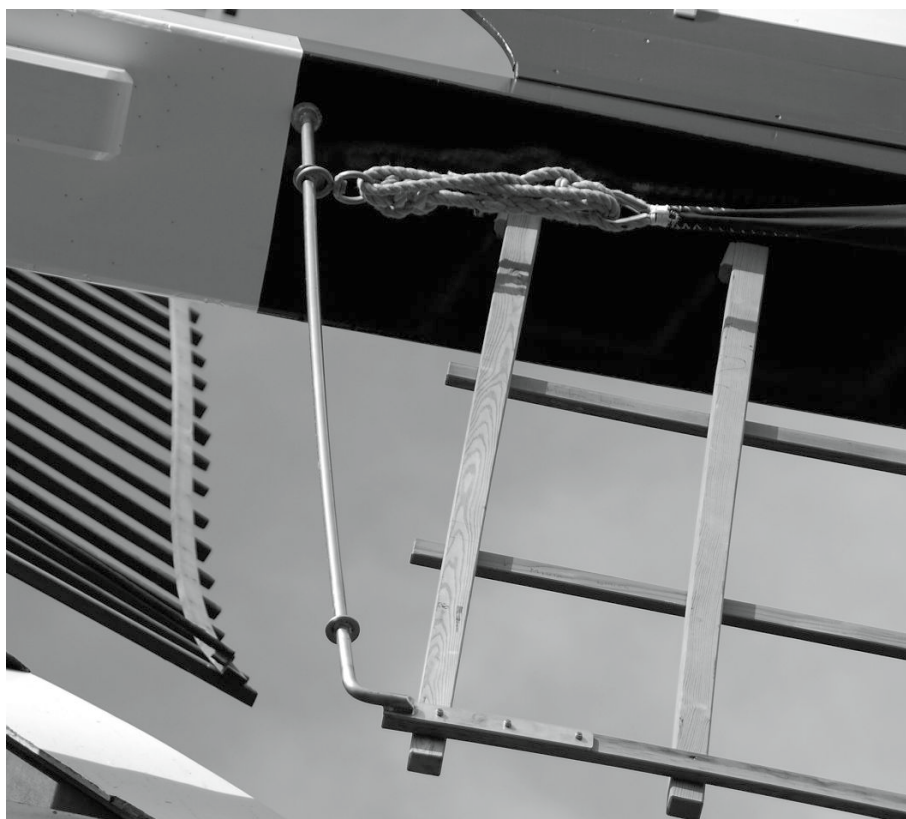
Tot slot zou ik tegen iedere molenaar en moleneigenaar willen zeggen: "Zorgdragen voor een goede bliksembeveiliging is ook molenbehoud!"

Leo Tiggelman

Coördinator Bliksemafleidercontrole

bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Molinologie 42

Maassluis: Detail van een zeilrail van De Hoop in Maassluis (Foto Rob Pols 2011)

TIMS NL/VL, vereniging voor molinologie in Nederland en Vlaanderen heeft een nieuw nummer van haar verenigingsblad Molinologie uitgebracht.

Kern van het blad is een drietal artikelen. De Vlaamse taalkundige Yves Coutant beschrijft de wedemolens ten zuiden van de stad Rijsel. Wede is een plant waaraan kleurstoffen worden onttrokken om weefsels

mee te verven. In het artikel worden de teelt van wede, de bewerking van de oogst en de werking van de rosmolen beschreven. Aan het eind stelt de auteur een aantal taalkundige kwesties aan de orde.

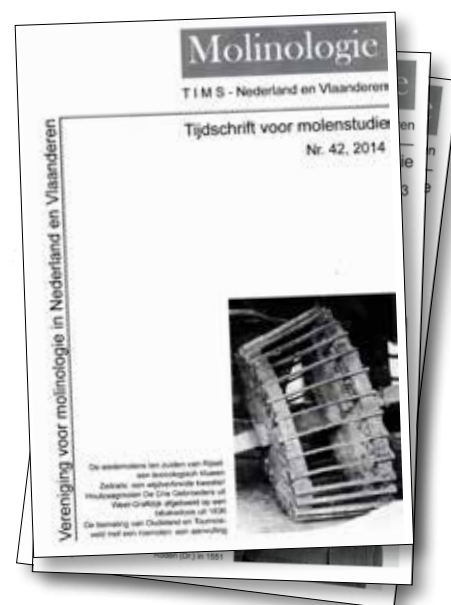
De Maassluise molenaar Rob Pols schreef een artikel over de zeilrails. Het zeilrail, overloper, zeilijzer of schui-

fijzer komt vooral voor in Zuid-Holland en Noord-Brabant met de aangrenzende strook in België, maar ook op molens in Engeland en de Verenigde Staten. Het artikel beschrijft het gebruik, de geschiedenis en de verspreiding.

In het derde artikel beschrijft Leo den Engelse een tabaksdoos uit 1836 met een afbeelding van houtzaagmolen De Drie Gebroeders uit West-Graafthijk, Noord-Holland. De geschiedenis van de molen, een beschrijving van de tabaksdoos en de mensen die daarbij betrokken waren passeren de revue.

Molinologie 42 telt 40 bladzijden plus omslag, zwart-wit op A4-formaat. Belangstellenden kunnen een exemplaar bestellen door overmaking van € 6,- naar rekeningnummer NL96 INGB 006 104927 van TIMS-Nederland en Vlaanderen onder vermelding van naam, adres en "MOL42".

Barend Zinkweg

Opening zorgbakkerij De Molenwiek naast meelmolen Ceres in Bovenkarspel

Op 24 januari was het eindelijk zover: na twee jaar praten tussen de gemeente Stede Broec, Stichting De Westfriese Molens en de uitbaters van De Molenwiek is er op het terrein bij de Ceres een heuse zorgbakkerij gerealiseerd. Dat de firma Kuin hier ook een groot aandeel in heeft, mogen we zeker niet vergeten.

In 2013 was het terrein rond de molen al aangepakt door de gemeente. Een oude laadwal werd in ere hersteld en tegelijkertijd werd een aanlegsteiger gebouwd die in menig jachthaven niet zou misstaan. De molen kreeg een steiger van ruim 50 meter lang en zo de mogelijkheid voor recreanten om hun boot af te meren. De in deze regio zo populaire polderschuiten vinden een plek aan de steiger en de mensen kunnen een kijkje nemen in de molen. Nu kan men ook een bakkie koffie met appeltaart of een broodje nemen in de zorgbakkerij. Die is hiervoor helemaal ingericht met een zitgedeelte en een terras.

Een bakkerij bij een meelmolen is natuurlijk een uitstekende combinatie om te laten zien

hoe van graan meel gemaakt wordt en hoe de bakker brood en andere lekkernijen van dit meel maakt. In de zorgbakkerij worden mensen met een zorg- of hulpvraag een passende dagbesteding geboden. Er is een gevarieerd aanbod in werk. Men kan kiezen uit horeca, bakkerij, keuken. Ook kan men creatief bezig zijn of het volgen van yoga les behoort tot de mogelijkheden. De werkzaamheden worden afgestemd op de ontwikkelingsmogelijkheden van de cliënten. De zorgbakkerij speelt in op wat iemand kan!

Zinvolle dagbesteding

De zorgbakkerij is een project van Pieter en Diana Schouten. Pieter is de bakker en Diana is de zorgcoördinator. Samen bieden zij de

mensen een zinvolle dagbesteding. Op zaterdag bakken zij brood en de overige dagen bakken ze taart en koek. Alle producten zijn te koop in de zorgbakkerij. Voor al de producten geldt, dat er zoveel mogelijk biologische ingrediënten gebruikt worden.

De Ceres is ingericht met twee maalkoppels en maalt zowel biologische spelt als volkoren graan. Dat vindt atrek bij die mensen die het leuk vinden om zelf een brood, cake of pannenkoek te bakken.

De molen is twee dagen per week open en maakt zo'n 270.000 omwentelingen per jaar.

*Joop Roersma
molenaar CERES*

Het Gilde verjongt (niet)

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars verwelkomt dit jaar zo'n 150 nieuwe leerlingmolenaars. De helft van hen is jonger dan 45. Zo'n jonge lichte molenaars in opleiding hebben we in geen jaren gehad.

Er vertrekken dit jaar ongeveer 100 leden. Vergeleken met voorgaande jaren is dat weinig. Dat komt vooral omdat er minder leerlingen afhaken dan in voorgaande jaren. Qua leeftijdsopbouw zijn de vertrekkers een dwarsdoorsnede van het Gilde.

Ruim tweeduizend leden bleven lid en werden allemaal weer een jaartje ouder. De leeftijdsopbouw van het Gilde veranderde door deze ontwikkelingen nauwelijks. Nog steeds is de helft van de leden ouder dan 59 jaar. Dit noemen we de mediane leeftijd. Hoe dat regionaal en voor groepen van leden ligt blijkt uit de grafiek.

De ouderen hebben de toekomst binnen het Gilde, want jongeren zijn schaars. Zo schaars, dat er de komende jaren opvolgingsproblemen gaan spelen. Het eerst bij de instructeurs. Het Gilde heeft nu al meer oude instructeurs dan molenaars tussen de 25 en 40 jaar oud. Deze "jeugd" kan het dus niet alleen af. We zijn daarom blij met alle (nieuwe) leden, ongeacht de leeftijd.

Raar meel

Wij, Walter Knippers en Wouter Smit, werken op de windmolen 'de Korenbloem' in Haaksbergen. Wouter is nog geen lid van de vereniging, maar al wel actief ondanks zijn jeugdige leeftijd van 13 jaar. Onlangs zagen wij iets wat we nog nooit eerder hadden gezien. We hadden wat meel bij elkaar geveegd en daarna gingen we naar de stelling om te kijken of de wieken nog draaiden. Toen we even later weer binnen kwamen, was het hoopje meel dat er nog lag in een keer als een soort druppel gevormd (of hoe je het ook wilt noemen). Later hadden we weer een bultje gemaakt met voetafdrukken erin. Na ongeveer tien minuten was het ruwe hoopje weer glad als een druppel. Het resultaat is te zien op de foto. Zouden lezers van de Gildebrief misschien weten wat hier aan de hand is, omdat wij het zelf niet weten. We hopen dat er iemand is die het antwoord weet van dit raadselachtige verschijnsel.

Walter Knippers en Wouter Smit

De redactie heeft deze vraag voorgelegd aan prof. dr. Ralph A.M.J. Wijers van de Universiteit van Amsterdam en hij schrijft: "De meest waarschijnlijke verklaring lijkt me dat trillingen in de vloer, die er vast zijn wanneer de molen draait, zorgen dat de patronen geëffend worden. Een soort 'versnelde erosie' dus. Maar het zou wellicht goed zijn te controleren, dat de wieken ook echt draaiden."

Andere "oplossingen" van dit raadsel kunnen gemaaild worden naar de redactie: redactie@vrijwilligemolenaars.nl.

Kom in de molen!

De 43ste Nationale Molendag heeft als motto 'Kom in de molen' en wordt op 9 en/of 10 mei 2015 gehouden. Het accent van dit jaar ligt op de producten van de molen, dus wat een molen doet of maakt. Zo zijn er korenmolens voor het malen van graan en poldermolens die het overtollige water uit een polder malen. Maar we kennen ook houtzaagmolens waarmee hout wordt gezaagd en oliemolens waar olie wordt geperst.

Molenaars zijn hiervan natuurlijk van op de hoogte maar voor het grote publiek is dit niet altijd duidelijk. Daarom kozen wij dit thema om dit eens extra onder de aandacht te brengen van het publiek. Het kan via een rondleiding op de molen of door een kleine expositie samen te stellen over dit onderwerp. Voor meer inspiratie vindt u binnenkort op www.molens.nl een speciaal handboek voor het organiseren van een succesvolle molendag.

Over de BankGiro Loterij Molendagen

Met de BankGiro Loterij Molendagen wil de BankGiro Loterij samen met vereniging De Hollandsche Molen en Het Gilde van Vrijwillige Molenaars laten zien dat molens een onmisbaar en belangrijk onderdeel zijn van het Nederlands cultureel erfgoed. Dankzij deze samenwerking kan De Hollandsche Molen al vele jaren in samenwerking met Het Gilde de Nationale Molendag organiseren.

Oproep aan alle molenaars en molenvrijwilligers!

We roepen iedereen op om actief mee te doen aan de Nationale Molendag, hét molenevenement van het jaar. Evenals voorgaande jaren ontvangen de 950 molens die afgelopen jaar deelnamen binnenkort een pakket met daarin 3 affiches en 2 stickers. Molenaars die actief mee willen doen met de Nationale Molendag, kunnen hun molen vanaf 1 maart opgeven via www.molens.nl en dan doorklikken naar 'Nationale Molendag'.

Hoe kunt u meedoen aan de Nationale Molendag?

Ruim 950 molens deden vorig jaar mee aan de Nationale Molendag. Dit jaar hopen we de 1.000 molens te halen. Daarom vragen wij aan de molenaars om iedere molen in de omgeving op te roepen zich aan te melden als ze dat nog niet gedaan hebben. Molens profiteren van de extra aandacht en bezoekers kunnen makkelijk een molen bij hen in de buurt zoeken die op Nationale Molendag geopend is en iets leukers organiseert.

- Affiches en stickers:** Half maart ontvangen alle 950 molens van ons 3 affiches en 2 stickers. Hang de affiches op plaatsen op waar veel mensen komen, zoals bij de plaatselijke bakker of supermarkt en natuurlijk bij uw eigen molen. Ook kunt u denken aan het stadhuis, de bibliotheek, het postkantoor of sportkantine.
- Vlag:** Hang de BankGiro Loterij Molendagvlag tijdens de molendag(en) uit omdat deze vlag hét zichtbare bewijs dat u meedoet. Als u dit jaar voor het eerst meedoet, sturen wij u deze BankGiro Loterij Molendagvlag gratis toe.
- Activiteiten aanmelden:** Het is heel belangrijk dat u uw molen via de website www.molens.nl aanmeldt voor de dag (of dagen) en opgeeft welke activiteiten u op uw molen organiseert. Dat kan een rondleiding zijn of koffie schenken of het inrichten van een kleine expositie over de werking van uw molen. Binnenkort staat er op de website van de Nationale Molendag een handboek

vol leuke ideeën en tips voor het organiseren van de dag (of dagen).

- 30 gratis windmolentjes:** Tot slot krijgt u van ons als u uw molenactiviteiten heeft aangemeld via de website www.molens.nl een pakket toegestuurd met extra materiaal om uit te delen en 30 windmolentjes voor de kleine kinderen die uw molen bezoeken. Opgeven hiervoor kan vanaf begin maart. Wij houden u via onze nieuwsbrief op de hoogte.

Ten slotte

Het welslagen van de dag ligt niet geheel in handen van de molenaars en de andere molenvrijwilligers. We weten van voorgaande jaren dat het weer de belangrijkste factor is. Maar daarnaast zijn de molenaars die dag gastheer en vrouw op hun molen en met hun team verantwoordelijk voor de ontvangst van de mensen. U bent de ambassadeurs van de molens en zonder u zouden de molens niet kunnen draaien of malen. Daarom hopen we op uw actieve deelname aan dit unieke evenement met veel bezoekers en natuurlijk goed molenweer.

Voor meer vragen of informatie kunt u altijd contact opnemen met het kantoor van vereniging De Hollandsche Molen, 020-6238703 en vragen naar Ingeborg Pouwels of Job Gerlings.

De Hollandsche Molen

NATIONALE MOLENDAG

KOM IN DE MOLEN!

GRATIS
WIND-
MOLENTJE

9/10
MEI 2015

KIJK VOOR EEN MOLEN BIJ JOU IN DE BUURT OP MOLENS.NL

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars
43 jaar actief als opleider van vrijwillige molenaars

BankGiroLoterij

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio. Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief. De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst. U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur. Tevens is het mogelijk berichten aan te leveren voor op de facebook pagina van Het Gilde.

VPR-Molendag

Op 18 juli 2015 organiseren de molenaars van de molens op Voorne-Putten en Rozenburg voor de achtste keer weer de VPR-Molendag. Alle deelnemende molens zijn op deze dag tussen 11:00 en 17:00 uur te bezichtigen en zullen bij voldoende wind draaien.

Bij elke molen is wel iets te doen of te beleven. Bij elke deelnemende molen is een molenpas met veel informatie verkrijgbaar waarin u na bezoek aan een molen een uniek stempel wordt gezet. Voor de kinderen is er op elke molen een leuke attentie.

Voor meer informatie zie: www.molendag.info of bel: 0181312393.

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

Uitnodiging

van het Gilde van Vrijwillige Molenaars Afdeling Noord-Holland
aan de gildeleden en belangstellenden voor de

Contactavond

op vrijdag 10 april 2015, 20.00 uur

Nadat de avond door onze voorzitter is geopend is het woord aan de heer

Jur Kingma

Hij heeft het Zaanse industriële erfgoed op de kaart gezet en zal ons uitgebreid vertellen over
"De overgang van wind naar stoom en de rol van de molenmaker hier in".

Dit avondvullende onderwerp zal worden onderbroken door een korte

PAUZE

Na afloop is er nog gelegenheid om vragen te stellen.

De bijeenkomst wordt gehouden in "De Beemster Keyser"

De locatie is gelegen rechts naast de Keyserkerk in het centrum van Middenbeemster,
Middenweg 176, 1462 HL Middenbeemster

Zaal open 19.30 uur. Aanvang 20.00 uur.

Inlichtingen: Elly Mense
tel. 06 - 30 69 97 78 of e.mense-lablans@xs4all.nl

Foto's van leden

Met foto's van leden kunnen we, zoals hieronder een foto van molen De Vrijheid te Schiedam van Theo de Rooij, de Gildebrief wat opvullen en meteen verfraaien!

Westlandse molendag

Zaterdag 27 juni 2015
22^e jaar

Schipluiden:
Korenmolen
"De Korpershoek"
Poldermolen
"Groeneveldse molen"

Delft:

Korenmolen
"De Roos"

Rijswijk:

Poldermolen
"De Schaaeweimolen"

Wateringen:

Korenmolen
"Windlust"

Loosduinen:

Korenmolen
"De Korenaer"

Maasland:

Poldermolen
"De Dijkmolen"

Hoek van Holland:
Poldermolen
"De Nieuwlandse molen"

's-Gravenzande:
"de Korenmolen"

Monster:

Korenmolen
"De Vier Winden".

De Lier:

Molenromp van de Oude Lierpolder waarin een Crossley dieselmotor met vijzel.

Maassluis:

Korenmolen
"De Hoop"
Poldermolen
"De Wippersmolen"

Maasland:

Korenmolen
"De Drie Lelies"

Op deze dag zijn de 14 molens open gesteld van: 09.00 tot 17.00 uur
Bij de molens is (alleen op die dag) voor € 5,- een routebeschrijving met fiets knooppunten te verkrijgen voor een fietstocht, Starten kan vanaf elke molen.
Bij bezoek aan vijf of meer molens krijgt u een leuk aandenken!

Voor meer informatie bel: 06-53578058

Of per E-mail R.van.Zijll@kpnplanet.nl

Tevens kunt u op internet onze homepage bezoeken:

<http://www.westlandsemolens.nl>

Aan de Westlandse Molendag wordt medewerking verleend door

Westlandse molendag 2015

Op zaterdag 27 juni 2015 organiseren wij (de Westlandse molenaars) alweer de 22e "Westlandse Molendag" (09.00-17.00 uur), waarbij meegedaan kan worden aan de volgende activiteiten:

- **Fietstocht**

Ook dit jaar is het weer mogelijk om alle "Westlandse" molens per fiets te bezoeken. U kunt starten bij elke deelnemende molen.

- **Fotowedstrijd**

Er wordt op deze dag een fotowedstijd georganiseerd. Het is de bedoeling dat men op deze dag één of meerdere foto's van een molen of molenonderdeel maakt. Thema wordt t.z.t. op de site bekend gemaakt.

- **Molenpuzzeltocht (voor kinderen)**

Dit jaar zal er speciaal voor de kinderen een molenpuzzeltocht worden georganiseerd. Het is de bedoeling dat de kinderen met hun begeleiders minimaal 4 molens gaan bezoeken.

- **Vaartocht (onder voorbehoud)**

Dit jaar is het mogelijk om een aantal molens per rondvaartboot vanaf het water te bezichtigen en te bezoeken.

- **Activiteiten bij de molens**

Koffie, thee en frisdrank: verkrijgbaar bij de Groeneveldse molen te Schipluiden.
Werkende modelmolens: bij de Groeneveldse molen te Schipluiden.

Pannenkoeken: bij de korenmolen de Hoop te Maassluis.

Tentoonstelling en muzikale opluistering: in en bij de korenmolen De Vier Winden te Monster.

Tentoonstelling: van molenonderdelen en molenmakers werktuigen in de Wippersmolen te Maassluis.

Westbrabantse molendag, zondag 22 maart 2015

Op 22 maart aanstaande wordt door de vereniging "De Westbrabantse Molens" alweer voor de 24-ste keer de Westbrabantse Molendag georganiseerd. Op deze dag zullen veel molenaars tussen 11:00 uur en 17:00 uur hun molen openzetten voor het publiek. Elk jaar doen meer dan twintig molens mee aan deze molendag.

Het werkgebied van vereniging "De Westbrabantse Molens" ligt tussen de Schelde en de Donge. Daar staan nog rond de dertig molens en molenrestanten. Over het algemeen zijn het korenmolens. Slechts één complete watermolen bleef bewaard: "De Zwartenbergse Molen", een reus onder de poldermolens. Qua functies is de molen van Raamsdonksveer belangrijk. Dat is een van de weinige gecombineerde koren- en schorsmolens die ons land nog kent. Een paar jaar geleden werd de molen gerestaureerd. Hij is thans weer werkend te bezoeken.

De regio kent verder nog een tweetal standerdmolens, die in oorsprong beiden uit de zeventiende eeuw dateren. De standerdmolen "De Hoop" in Roosendaal is de meest verplaatste molen van Nederland. Hij werd in 1896 door molenaar Schrauwen uit Merksem bij Antwerpen gehaald. Sinds 1966/1967 staat hij op zijn huidige plek in woonwijk "De Kroeven".

Ook de standerdmolen van Zundert mag er zijn. Hoewel veel van de molen in latere restauraties werd vernieuwd, ademt de molen nog de sfeer van vroeger.

Een complete deelnemerslijst zal gepubliceerd worden op de website van onze vereniging: www.westbrabantsemolens.nl. Daar zijn verder de gegevens terug te vinden van alle molens en de belangrijkste molenrestanten. Mochten er vragen zijn, dan kan je van tevoren contact opnemen met de secretaris Piet Kruisenga via westbrabantsemolens@home.nl.

Ton Meesters

Molen "De Onvermoeide" te Raamsdonksveer is dankzij een restauratie weer bedrijfsvaardig. Begin maart verschijnt het eerste tijdschrift van vereniging "De Westbrabantse Molens" in 2015. Daarin wordt uitgebreid stilgestaan bij de geschiedenis van de molens in 't Veer. (Foto: Ton Meesters).

In de rouw (1)

Hierbij delen wij u mee dat onze molenaar en lid van het Gilde, de heer Henk Prinsen, op 30 september 2014 is overleden. De heer Prinsen was woonachtig te Doetinchem.

Henk was al vanaf 16 september 1994 aan onze stichting verbonden. Al 20 jaar. Hij was een persoon waar je niet omheen kon. Hij kwam op voor 'zijn' Walmolen, totdat hij geveld werd door zijn ziekte. Toch bleef hij molenaar in hart en nieren en bleef hij geïnteresseerd in het molengebeuren binnen onze stichting. Hij was een gezellige man, een gangmaker, altijd in voor een mop of een kwinkslag. Wij zijn dankbaar dat hij zolang binnen onze stichting heeft kunnen en mogen meedraaien. Daarvoor zijn wij ook zijn echtgenote en zijn kinderen dankbaar, dat hij de gelegenheid heeft gekregen dit te doen.

Wij wensen zijn echtgenote en zijn kinderen veel sterkte in de verwerking van dit verdriet en hopen dat zij de kracht zullen vinden om het leven, zonder hem naast zich te weten, toch weer een zinvolle invulling te geven.

*Stichting Doetinchemse Molens,
Ton Rietbergen, secr.*

In de rouw (2)

Molenmaker Sjors 'George' Adriaens overleden

Op 7 februari 2015 is molenmaker Sjors 'George' Adriaens op 90 jarige leeftijd overleden. George was de jongste uit een gezin van 12 kinderen. Na de dood van zijn broer Willy ging George op jonge leeftijd zijn vader helpen als molenbouwer. Samen met zijn vader heeft hij met veel plezier door het hele land gewerkt aan vele molens. Met zijn broer Jan nam hij het bedrijf over. Als molenmaker zette hij zich zijn leven lang in voor behoud van wind- en watermolens.

George was 62 jaar getrouwd, kreeg 7 kinderen, 16 kleinkinderen en 1 achterklein-kind.

Tot de laatste dag bleef George geïnteresseerd in de mensen om hem heen. Een lieve, vrolijke, tevreden, positieve vader en opa.

In de rouw (3)

Elizabeth Suzanna Risseeuw overleden

Het bestuur ontving bericht van het overlijden op 14 februari jl. van Elizabeth Suzanna Risseeuw in de leeftijd van 98 jaar.

Mevrouw Risseeuw was weduwe van Pieter de Hulster, molenaar van Molen van Zuidzande te Zuidzande. De molen was sinds 1947 in hun bezit.

Het bestuur wenst de familie sterkte met het dragen van dit verlies.

©2015 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

WORD MOLENAAR!

Voor het eerst in deze serie bij een watermolen! Nou ja, bij een watermolen waarbij het water van hoog naar laag stroomt (op het omslag van de eerste en de vierde Gildebrief van vorig jaar stonden watermolens die waarbij het water van laag naar hoog stroomt... en dan alleen als de molen werkt).

Op de foto zien we de Oostendorper watermolen in het Twentse Haaksbergen, waar 2 mannen bezig zijn geweest de maalschut (elders ook wel maalsluis genoemd) te openen, zodat het water van de Buurserbeek bij het waterrad kan komen, dat vervolgens kan gaan draaien en in dit geval de oliemolen in werking stelt. Op de achtergrond zijn nog twee waterraderen van de korenmolen te zien (ieder met een eigen maalschut). Tussen de maalschutten zijn vier stuks stroomschutten (die elders dan weer lossluizen worden genoemd) aanwezig, die geopend worden en het water doorlaten als er niet met de molen gewerkt wordt.

De twee mannen zijn Arie Kornegoor (L), een van de molenaars van de Oostendorper Watermolen en leerling Peter Raggars. Van deze laatste kunt u in de vorige Gildebrief nog een heel verslag lezen waarom hij helemaal van het westen naar het oosten komt om het ambacht van watermolenaar te leren.

De Oostendorper Watermolen, die al uit 1548 dateert, wordt veel voor instructie van leerlingen gebruikt. Overigens is de oliemolen niet zo oud, die is 1946 slachtoffer geworden van onderspoe-ling en in de kolk terecht gekomen, maar weer prachtig opgebouwd en geregeld in werking!

Geef een eigen draai aan de molen!

Word molenaar!

